

Tisdagen den 20 december

Kl. 09.00–11.36
13.00–14.11

---

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 29 november justerades.

§ 2 Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Oscar Sjöstedt* (SD) avsagt sig uppdragen som suppleant i konstitutionsutskottet och i skatteutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Sverigedemokraternas riksdagsgrupp anmält *Runar Filper* som suppleant i konstitutionsutskottet.

Förste vice talmannen förklarade vald till

suppleant i konstitutionsutskottet
Runar Filper (SD)

§ 4 Meddelande om partiledardebatt

Förste vice talmannen meddelade att partiledardebatt skulle äga rum *onsdagen den 11 januari 2017 kl. 9.00.*

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Proposition
2016/17:59 till socialutskottet

Svar på
interpellationer

§ 6 Svar på interpellation 2016/17:151 om närhetsprincip för nyanlända

Anf. 1 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jesper Skalberg Karlsson har frågat mig hur jag och regeringen ser på de otaliga flyttningarna av asylsökande i Sverige och om vi har förslag för att komma till rätta med problematiken som uppstår därigenom.

Regeringen är väl medveten om den problematik Jesper Skalberg Karlsson lyfter fram och avser att vidta åtgärder för att skapa ett mer sammanhållet mottagandesystem som främjar etableringsmöjligheterna och minskar antalet flyttar för asylsökande och nyanlända.

Många av de flyttar som asylsökande i dag måste göra beror på att de tillfälliga boenden som Migrationsverket har upphandlat nu läggs ned. Från 2018 räknar Migrationsverket med att enbart använda sina egna boenden, vilket gör att asylsökande i mycket större utsträckning än i dag kommer att bo på samma ställe under hela asyltiden.

Vid årsskiftet tar Migrationsverket över ansvaret för anvisning till kommuner avseende nyanlända. Regeringen bereder för närvarande frågan om att Migrationsverket, när det är möjligt inom ramen för kommunalen, ska anvisa personer till samma kommun som de bott i under asyltiden. Regeringen avser att återkomma om detta.

Regeringen har även tillsatt en utredning som bland annat har i uppdrag att utifrån ett helhetsperspektiv analysera och föreslå en ändamålsenlig ordning för mottagande av asylsökande, nyanlända och ensamkommande barn. Utredningen ska också analysera hur insatser som stöder en framtida etablering i samhälls- och arbetslivet kan komma in i asylmottagandet. Utredningen ska redovisa sitt arbete senast den 31 oktober 2017.

Dessa åtgärder syftar till att minska antalet flyttar och även den problematik som uppstår kring dessa. Mitt svar på frågan blir därmed: Ja, vi har förslag på hur antalet flyttar ska minska, och vi har tillsatt en utredning som utifrån ett helhetsperspektiv ska föreslå en ändamålsenlig ordning för mottagande av asylsökande, nyanlända och ensamkommande barn, där etableringsmöjligheterna främjas.

Anf. 2 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Tack till ministern för svaret! Ibland är det så enkelt som ett ja. Det gläder mig att regeringen arbetar med frågan om en närhetsprincip för nyanlända, för nuvarande situation är på många sätt orimlig.

Låt mig göra en snabb recap.

År 2015 tog Sverige emot 163 000 asylsökande människor, vilket var en fördubbling från det föregående året och mer än en femdubbling sedan 2011. På kort tid placerades tiotusentals människor i tillfälliga boenden

spridda över landet. Till följd av detta har tiden för prövning av uppehållstillstånd skjutit i höjden, vilket ju inte är så förvånande.

Det innebär att det runt om i Sverige finns människor som väntar på sitt besked om uppehållstillstånd. Många lär få vänta mer än ett år från det att deras ansökan lämnats in. Under den tiden kommer många att hinna rota sig i sina respektive samhällen. Unga placeras i grundskolor och i gymnasieklasser. Människor engagerar sig i sitt närområde. Kort sagt kommer många asylsökande att lära känna sin nya hembygd och antagligen kalla den sin egen. Därför är det märkligt att när man erhåller uppehållstillstånd finns det risk att man skickas iväg till en annan kommun.

Jag har under våren mött människor, en del av dem unga, som ska tvingas lämna vår kommun Gotland och flytta till Norrlandskommuner. Jag ogillar inte Norrland, men det är en udda hantering att unga som har sett fram emot att spela fotboll på sommarlovet helt plötsligt tvingas att flytta till Luleå.

Det vore mer önskvärt om de som erhåller uppehållstillstånd i första hand placerades i den kommun som de befunnit sig i under prövotiden, förutsatt att det finns boenden tillgängliga där – en så kallad närhetsprincip för nyanlända. Om det vore den vägledande principen skulle det ha flera fördelar.

Först och främst skulle civilsamhället uppmuntras att ta ett ganska långsiktigt ansvar från början, eftersom de människor man engagerar sig i inte tvingas flytta efter några få månader. Kommunala integrationsinsatser skulle kunna ske från dag ett, eftersom kommunpolitikerna inte skulle behöva oroa sig för att förlora sin investering i de här människorna när de ska göra om processen i nästa kommun.

Dessutom ska det inte underskattas att flytt är en ganska uppslitande process, inte minst för barn, när den sker med tvång.

Kort sagt: Det är varken resurseffektivt, legitimt eller önskvärt att ett antal kommuner agerar slussar för asylsökande. Det säger på sätt och vis sig självt att ingen vinst görs när en asylsökande som erhåller uppehållstillstånd i Umeå tvingas att flytta till Visby bara för att byta plats med en asylsökande som gör den omvända resan. Tvärtom vore det mer önskvärt om en närhetsprincip blev vägledande, för det skulle såväl staten som kommunerna och de enskilda människorna spara både tid och pengar på.

Därför vill jag ställa en uppföljande fråga till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson. Varför tog man inte tag i problemet med dessa flyttar när man gjorde migrationsöverenskommelsen 2015? Var det därför att man då inte såg problemet – fanns det inte på bordet? Eller har omfattningen blivit känd först 2016?

Anf. 3 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Först kan vi konstatera att vi nu är igenom mottagandekrisen som vi hade under förra året. Vi tog, som Jesper Skalberg Karlsson påpekade, emot 163 000 asylsökande förra året, varav 114 000 de sista fyra månaderna september–december. Vi klarade av att ge dem tak över huvudet och mat för dagen från första dagen, med något undantag. Men de allra flesta klarade vi av.

Prot. 2016/17:50
20 december

Svar på
interpellationer

I januari hade vi 150 000 människor som väntade på att få beslut. Migrationsverket har under året behandlat många av ansökningarna och i väldigt hög fart. Hittills i år har man fattat över 100 000 beslut och kommer nog i år att fatta uppemot 115 000 beslut sammanlagt, vilket är det högsta antalet någonsin.

Det gör att köerna nu sjunker. Från det att vi i januari hade 150 000 som väntade på beslut var vi i november nere i 80 000. Det är fortfarande väldigt många, men det är ändå en klar förbättring. Det visar på att det går åt rätt håll.

100 000 beslut har hittills fattats i år, 59 procent om bifall. Dem som får bifall tror jag att det kommer att gå bra för i Sverige. De kommer att gå ut på den starkaste arbetsmarknad som vi har haft på många år i Sverige. Just arbetsmarknaden är jag inte särskilt oroad över. Däremot har det varit och är ett problem med den trånga bostadssektorn, nämligen att hinna bygga bort den bostadsbrist som vi förvisso ärvde från den borgerliga regeringen 2014. Men situationen har blivit än mer utmanande när vi har fått väldigt många nyanlända som vi också ska ordna bostäder till.

Vi har nu sett till att vända utvecklingen. Bara i år räknar vi med att det totalt sett kommer att byggas över 60 000 nya bostäder i Sverige. Det är en kraftig ökning med nästan 50 procent på bara ett par år och det högsta antalet på över 40 år. Vi håller alltså på att bygga i fatt. Men detta är annars den trånga sektorn.

Jag ser nu att man gör väldigt mycket över hela landet för att klara det här. Men om vi ska klara det här måste alla kommuner ta emot – vi måste dela på ansvaret. Det kan inte bara vara de kommuner som har asylboenden som ska ta ansvar. Det kan heller inte bara vara socialdemokratiska kommuner som ska ta ansvar, utan alla kommuner måste vara beredda att ta ansvar.

Därför var det en stor framgång när Moderaterna i samband med migrationsöverenskommelsen för ett år sedan gav upp sitt motstånd mot principen att alla kommuner ska ta ansvar. Vi har nu en lagstiftning på plats.

Nu tycker jag att Moderaterna också ska leverera lite ledarskap i detta, för vi ser hur ett antal kommuner, till exempel Ekerö och ett par andra i Stockholmstrakten, inte vill ta sitt ansvar. Det vore bra om Moderaterna levde upp till sin del, för ska vi klara detta måste alla kommuner vara beredda att ta ansvar.

Omflyttningarna är en följd av att vi har fattat alla dessa beslut och nu går ur en stor mängd boenden. Precis som Jesper Skalberg Karlsson pekar på bör det vara en princip att inom ramen för de kommunal som finns försöka bereda plats för dessa människor i den kommun där de redan bor. En sådan närhetsprincip kommer vi att skriva in i regleringsbrevet, och det fattar vi beslut om på torsdag.

Anf. 4 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Jag tackar migrationsminister Morgan Johansson för svaret. Låt mig säga två saker angående detta svar.

Det första gäller arbetsmarknaden och att de som får uppehållstillstånd i Sverige kommer att gå ut på en stark arbetsmarknad där efterfrågan är stor.

Jag är tveksam till det. Det är inte för att jag är tveksam till om ekonomin i Sverige går bra, för det gör den. Så länge jobbskatteavdragen är verkningfulla kommer ekonomin i någon mening att tuffa på.

Sverige är generellt sett ganska bra på integration. I OECD är vi bland de bästa. Men när det gäller just integration på arbetsmarknaden är vi bland de sämsta. Det har strukturella förklaringar, inte ekonomiska.

Det andra gäller att ministern säger att det är moderatledda kommuner som nu behöver ta ansvar för mottagandet och leva upp till migrationsöverenskommelsen.

Låt mig nyansera den bilden lite. Jag är inte säker på att regeringen håller sin del av migrationsöverenskommelsen. Man har lovat förenklade byggregler, men Peter Erikssons förslag är få och små.

Lägg därtill att vi ser kommuner i just Stockholmsområdet säga: Stopp och belägg! Vi kommer inte att klara vårt mottagande. Det säger inte bara moderatledda kommuner som Ekerö och Täby. Även Stockholms stad har sagt stopp, och för en vecka sedan sa socialdemokratiskt ledda Järfälla stopp, trots att man för bara några månader sedan skrek att moderatledda kommuner var osolidariska.

Jag skulle vilja säga att problemet kanske är mer Stockholmsbaserat än moderatbaserat.

Nog om det.

Angående närhetsprincipen för nyanlända är det förvånande att det, trots att det var välkänt, har tagit sådan tid.

Interpellationssvaret innehåller till exempel denna text: ”Vid årsskiftet tar Migrationsverket över ansvaret för anvisning till kommuner avseende nyanlända. Regeringen bereder för närvarande frågan om att Migrationsverket, när det är möjligt inom ramen för kommundalen, ska anvisa personer till samma kommun som de bott i under asyltiden. Regeringen avser att återkomma om detta.”

Migrationsministern säger att ett regleringsbrev kommer på torsdag. Det gör mig glad eftersom det betyder att arbetet är färdigt.

Det är olyckligt om vi är överens om att en närhetsprincip för nyanlända är önskvärd och att det sedan går om intet när det försvinner i utredningar och beredningar. Vi borde inte behöva vänta på regeringens utredning om ett helhetsperspektiv för mottagandet när vi redan i dag kan se ett specifikt problem med en lösning som är både ändamålsenlig och relativt lätt att implementera.

Jag välkomnar därför att migrationsministern tar detta beslut på torsdag och att han berättar om det redan i dag.

I övrigt hoppas jag att regeringen håller sin del av migrationsöverenskommelsen. I grund och botten är det en bra överenskommelse, men en förutsättning för att den ska vara verkningfull är att alla parter håller sin del.

Anf. 5 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Ekonomin går bra. Vi hade en tillväxt på nästan 4 procent förra året, och i år är den uppemot 3 ½ procent. Har man en sådan stark tillväxt i botten lyfter också arbetsmarknaden. Arbetslösheten sjunker, långtidsarbetslösheten sjunker och ungdomsarbetslösheten sjunker. Vi har

100 000 lediga jobb. Det är fler lediga jobb än vi någonsin har haft, om vi ser tillbaka.

Jag brukar ibland använda mig av något jag kallar tidvattenteorin. När vattnet stiger lyfter alla båtar, också de båtar som ligger lite djupare i vattnet. Det vill säga: Också de som står lite längre från arbetsmarknaden kommer att ha lättare att få jobb om hela arbetsmarknaden växer. Det är detta vi ser nu.

Men det sker inte av sig självt. Det måste kompletteras med utbildningar så att den som går ut på arbetsmarknaden har rätt utbildning för att ta de jobb som växer fram.

Det var inte jobbskatteavdragen som lyfte Sverige, tvärtom. Ju fler jobbskatteavdrag ni införde, desto högre blev arbetslösheten. Det var högre arbetslöshet när ni lämnade regeringsmakten 2014 än när ni tillträdde 2006.

Det som nu lyfter Sverige är investeringarna i bostadsbyggande och infrastruktur samt satsningarna på skola, sjukvård och annat offentligt. Det har till exempel anställts 13 000 fler i skolan de senaste åren. Det är detta som har lett fram till den förbättrade arbetsmarknaden.

Låt mig säga ett par ord om närhetsprincipen. Det var ett bekymmer att alltför mycket av mottagandet privatiserades under förra perioden. Man hade en alltför liten egen kostym med ungefär 25 000 platser. Resten fick man handla upp av Bert Karlsson och andra. När man ställdes inför en stor mottagningsutmaning fick man snabbt försöka köpa upp platser. Det ledde till att man till slut hade nästan 100 000 asylboenden. Det är detta som har lett till de stora omflyttningarna.

Inför framtiden har vi byggt ut mottagningskapaciteten och har många fler egna platser. Vi har också kontroll över inströmningen. Det gör att vi inte igen ska behöva uppleva den typ av omflyttningar vi nu ser. Vi kompletterar också med närhetsprincipen.

Anf. 6 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Ministern talar om ekonomin som ett tidvatten. Jag skulle vilja kontra med en annan jämförelse. Det sägs att när tidvattnet drar tillbaka ser man vem som har badat naken.

Jag menar att detta är signifikativt för den svenska ekonomin. I penningpolitiken är spjällen öppna, och vi har minusränta i Sverige. I finanspolitiken missar man överskotts målet, och då gör Magdalena Andersson en omskrivning av det finanspolitiska ramverket. När krisen kommer tillbaka – och det gör den, för konjunkturen går upp och ned – står Sverige ganska illa rustat för de utmaningar som kommer eftersom de strukturella problemen finns kvar. De doldes bara när tidvattnet var högt.

Tillbaka till närhetsprincipen, som min interpellation ursprungligen handlade om. Det finns olika uppfattningar om hur många flyktingar Sverige ska och kan ta emot. Det finns de som är nöjda och tror att inget behöver göras. Det finns de som tror att gränsen kan vara öppen och att bostäder bara finns. Det finns de som vill tillbaka till det antal som var på Göran Perssons tid. Det finns som sagt olika uppfattningar.

Oavsett vilken siffra, nivå eller ambition man landar på borde man vara överens om att processen för dem som är här nu ska vara effektiv. Det tjänar samhället, individerna och staten på.

Jag ser därför fram emot att migrationsminister Morgan Johansson inför en närhetsprincip för nyanlända. Det vore nämligen en riktig vinnarreform.

Prot. 2016/17:50
20 december

Svar på
interpellationer

Anf. 7 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jesper Skalberg Karlsson behöver som sagt bara vänta ett par dagar på närhetsprincipen eftersom vi fattar beslut om regleringsbrevet på torsdag.

Angående bilden av tidvattnet: Badar man i tidvatten är det stor risk att man drunknar. Det bör man passa sig för.

Min poäng var att när vattnet stiger är det lättare för alla att få jobb. Om vattnet börjar sjunka måste det finnas någon som är beredd att hjälpa till. Det är därför vi har sådant som socialförsäkringar och en stark offentlig sektor. Det är min slutsats av denna bild också – det vill säga vikten av att ha en grundläggande generell välfärdspolitik.

Den här naturbilden skiljer sig också från ekonomin i den meningen att vi i viss mån kan påverka ekonomin själva. Politiska åtgärder som vi vidtar påverkar den ekonomiska aktiviteten.

Min poäng var att under den förra perioden, då ni sänkte skatterna, kom det inte några jobb, utan snarare steg arbetslösheten. Jobben kommer nu när vi i stället använder det ekonomiska utrymmet till investeringar. Till exempel bygger vi bostäder, vi bygger ut infrastrukturen och vi satsar på den offentliga sektorn. Det är denna grundläggande ideologiska frågeställning som finns mellan socialdemokrater och moderater.

När det gäller det vi pratar om, det vill säga närhetsprincipen och fördelning av asylsökande, måste alla kommuner vara beredda att ta ansvar för att detta ska fungera långsiktigt. Dessvärre är det nog i första hand moderata kommuner som inte har gjort detta genom åren och som heller inte så gärna vill göra det nu. Jag efterfrågar ett tydligare moderat ledarskap på den punkten.

När det gäller frågeställningen om man ska kunna stanna i en kommun tycker jag att det är rimligt att försöka beakta det i så stor utsträckning som möjligt. Därför skriver vi in detta i regleringsbrevet nu på torsdag.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2016/17:164 om återvändandearbetet

Anf. 8 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Johan Forssell har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen kommer att vidta för att fler personer som har fått avslag på sin asylansökan ska återvända frivilligt samt om jag avser att vidta någon åtgärd inom mitt ansvarsområde för att fler avvisningsbeslut ska verkställas.

För att kunna upprätthålla en långsiktigt hållbar och human migrationspolitik är det avgörande att personer som efter en rättssäker prövning av asylskälen har fått ett avvisnings- eller utvisningsbeslut återvänder så snabbt som möjligt till sitt hemland eller till något annat land.

Det höga antalet asylsökande under 2015 innebär att antalet personer som ska återvända beräknas öka de kommande åren. Att uppnå ett mer effektivt återvändande är därför en viktig fråga för regeringen. Regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att förbättra återvändandet. Fram till och med november månad har 17 859 personer lämnat Sverige under året, vilket är en ökning med 35 procent i jämförelse med år 2015.

Ändringar i lagstiftningen har genomförts i syfte att fler personer som har fått avslag på sin asylansökan ska återvända frivilligt. Sedan den 1 juni 2016 förlorar ensamstående personer över 18 år som huvudregel rätten till dagersättning och bostad om de har ett utvisningsbeslut eller avvisningsbeslut som fått laga kraft.

I regleringsbrev till Migrationsverket, Polismyndigheten och Kriminalvården för 2016 har regeringen gett myndigheterna i uppdrag att effektivisera arbetet med att verkställa beslut om avvisning och utvisning. Regeringen har också tillfört ytterligare resurser till de berörda myndigheterna. För närvarande pågår ett arbete inom departementet för att se över vilka ytterligare åtgärder som kan behöva vidtas med anledning av den redovisning av uppdraget som myndigheterna gjorde i slutet av november.

Vidare har särskilda återvändandesambandsmän placerats ut vid utlandsmyndigheterna i Kabul, Tbilisi, Amman, Rabat och Nairobi som på plats ska stötta myndigheterna i arbetet med återvändande.

Regeringen har också vidtagit åtgärder för att utöka landets förvarskapacitet. Sedan den 1 oktober är 100 nya tillfälliga förvarsplatser i drift, och Migrationsverket redovisade den 30 november en plan för en långsiktig ökning av antalet förvarsplatser.

Regeringen presenterade den 22 september ytterligare åtgärder för ett rättssäkert och bättre fungerande återvändande. De handlar bland annat om att polisen ska få möjligheter att genomföra arbetsplatsinspektioner för att kontrollera att arbetsgivare inte utnyttjar personer som inte får vistas i Sverige, om åtgärder för att kunna fastställa identiteten på personer som kan antas befinna sig i landet utan uppehållstillstånd och om förbättrade regler för förvar. De olika åtgärderna bereds för närvarande, och konkreta lagändringar kan vara på plats 2017 och 2018.

Anf. 9 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Åhörare! Jag vill börja med att tacka migrationsministern för svaret.

Denna interpellation berör själva grundstenen i att ha en reglerad migrationspolitik, nämligen att ett ja är ett ja och ett nej ett nej. Den som har asylskäl ska få en fristad i vårt land, och den som saknar sådana skäl ska återvända hem.

De senaste två åren har uppemot en kvarts miljon människor kommit till Sverige och sökt asyl. Det innebär att ett mycket stort antal av dem kommer att få uppehållstillstånd, men det innebär också att ett stort antal inte kommer att få det. Regeringen har själv i detta sammanhang pekat på att 80 000–100 000 människor kommer att få avslag på sina asylansökningar – en siffra som är helt unik för Sverige.

Medan vi har denna interpellationsdebatt i dag håller ett omfattande skuggsamhälle på att breda ut sig – ett samhälle där män och kvinnor lever i det allra djupaste av utanförskap och där barn föds in i detta utanförskap, med väldigt allvarliga konsekvenser.

Vid årets ingång hade polisen 21 000 utvisningsärenden. Migrationsverket bedömer att ungefär 46 000 personer kommer att gå under jorden kommande år efter att ha fått ett nej. Om man summerar detta handlar det om närmare 70 000 människor. Fundera på det – 70 000 människor! Det motsvarar ungefär storleken på en medelstor svensk stad. All erfarenhet visar att om man ska förhindra detta måste man sätta in insatser innan skuggsamhället har bitit sig fast. När det väl har gjorts detta är det oftast svårt att lyckas hantera det.

Det svar jag har fått av migrationsministern tycker jag ger intrycket att återvändandet nu förbättras. Det skulle jag säga är en sanning med stor modifikation. Det är lite samma vackert-väder-politik som ledde Sverige in i flyktingkrisen.

Att fler återvänder hem är fullt naturligt mot bakgrund av att många fler har sökt asyl i Sverige. Det är så självklart att det egentligen inte skulle behöva sägas. Samtidigt kan en stor del av årets siffra förklaras av det faktum att fler personer har dragit tillbaka sina asylansökningar.

Migrationsverket skriver i sin prognos att de förväntas bli färre kommande år, och även antalet ogrundade ansökningar förväntas minska. Det är i och för sig bra, men det innebär också att det frivilliga återvändandet förväntas minska kommande år. Vi vet dessutom att återvändandet till Irak och Afghanistan kommer att behöva öka. Det är länder som vi känner till ofta är svåra att lyckas verkställa utvisningar och avvisningar till.

Om vi summerar kommer alltså det frivilliga återvändandet att minska. Detta medför att fler behöver verkställas med tvång. Det är den kritiska punkten. Låt mig citera ur regeringens egen budgetproposition: ”Antalet tvångsvisa utresta minskade under 2015 med ca 10 procent jämfört med 2014”.

Detta innebär alltså att samtidigt som fler får avslag på sina asylansökningar och fler går under jorden minskar verkställandet med tvång. Detta är väldigt problematiskt. Vi ser inga förbättringar vad gäller arbetet med tvångsvist återvändande, utan tvärtom ser vi en försämring samtidigt som utmaningarna är större än någonsin tidigare.

Herr talman! Hur hanterar man detta? Den överenskommelse som vi gjorde förra hösten om slopad dagersättning är en viktig del. Det är en tydlig signal, men det är uppenbart att det inte kommer att räcka. Lika uppenbart är att de satsningar som har skett eller som ska ske på fler poliser kommer att vara otillräckliga. Jag kommer tillbaka till det.

Jag vill ta tillfället i akt och säga att man måste vara väldigt tydlig under hela asylprocessen. Ekonomiskt bistånd ska inte gå till personer som har fått avslag på sin asylansökan och som alltså uppehåller sig utan tillstånd i landet. Att betala i väntan på resehandlingar kan vara okej, men att gå in och betala hyra som man gör i exempelvis Malmö eller som ministrernas partikamrater i Stockholm nu vill göra menar jag är fel väg.

Jag skulle vilja ta tillfället i akt och fråga migrationsministern hur han ser på det faktum att hans partikamrater i flera större städer nu gör detta.

Anf. 10 Justitie- och migrationsminister MORGAN

JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är fascinerande att höra hur Johan Forssell fortsätter att kritisera sin egen tidigare moderatledda regering. Han kallar det lite

raljant för vackert-väder-politik. Det kan inte vara roligt för tidigare moderata statsråd att behöva höra, men det är en fråga som ni får reda ut mellan er.

Det som ligger framför oss nu är framför allt två stora utmaningar. Den ena är etableringen av dem som får stanna. Jag tror som sagt att det kommer att gå bra för dem. De går ut på den starkaste arbetsmarknad som vi har haft på många år. Vi bygger i kapp bostadsbristen, och vi har en mycket hög produktionstakt när det gäller bostäder.

Den andra handlar om dem som inte får stanna. Grundprincipen är att om man har fått avslag ska man återvända hem. Antalet som lämnar Sverige har ökat, som jag sa i mitt svar. Det frivilliga återvändandet har ökat kraftigt. Det samlade antal som har lämnat Sverige under året uppgår som sagt till 17 800. Jag tror att uppemot 20 000 kommer att ha lämnat Sverige innan året är slut. Det är en kraftig ökning i förhållande till förra året.

Dessutom är det inte fler som avviker. Om vi går tillbaka ett år var det ungefär 10 000 som avvek – ungefär lika många som har avvikit hittills. Det är naturligtvis inte bra när människor avviker, men samtidigt är det rätt remarkabelt att inte fler gör det, när vi har så pass många avslag.

Jag hävdar därför att återvändandet fungerar bättre nu än tidigare. Varför fungerar det bättre? Jo, det gör det därför att vi har utökat resurserna till polisen och gett polisen ett tydligt uppdrag att genomföra och se till att fler återvänder. Vi har 100 nya förvarsplatser som vi använder. Vi har den nya lagstiftningen som innebär att man blir av med ersättning och boende, alltså det som vi kom överens om. Vi har sambandsmännen som vi har placerat ut. Vi har ett nytt avtal med Afghanistan som inte fanns tidigare. Och vi har återvändandebidraget, det vill säga att man får ett stöd för att kunna starta om sitt liv i det land man kommer från.

Vi använder nu tio gånger så mycket för detta som vi gjorde förra året, och jag tror att det har haft mycket stor betydelse. Exempelvis har över 800 återvänt till Afghanistan under detta år. Nästan 3 000 har återvänt till Irak under detta år. Johan Forssell sa att det var svårt att få människor att återvända dit, men det fungerar faktiskt.

Kvar blir då frågan vad som händer med dem som inte återvänder frivilligt och dem som vi inte klarar av att med tvång se till att de återvänder. Man måste vara tydlig med att det inte blir något bra liv för dem som kommer att vara kvar här i Sverige utan uppehållstillstånd. Det måste man nog ändå säga. Vi måste göra vad vi kan för att se till att det inte etableras ett sådant parallellsambälle som interpellanten pekar på.

Ett förslag som vi har lagt fram är att man ska möjliggöra för arbetsplatsinspektioner. Jag tror nämligen att det finns en stor risk för att arbetsgivare utnyttjar denna situation, att folk får jobba för 30 kronor i timmen och bo i en källare och att dessa människor exploateras.

Jag har sett att det är blandade budskap från oppositionen i denna fråga. Centern har sagt att de absolut inte vill ha några arbetsplatsinspektioner. De vill uppenbarligen skydda de arbetsgivare som utnyttjar dessa människor. Men jag har inte hört något klart ställningstagande från Moderaterna i denna fråga.

Min fråga till Johan Forssell är därför: Hur kommer ni att ställa er till arbetsplatsinspektioner? Kommer ni att vara för denna möjlighet, även om Centern har sagt nej?

Anf. 11 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Det är Migrationsverket som har gjort bedömningen att det är svårt att utvisa personer med tvång till Afghanistan. Jag säger det för att det ska stå klart för migrationsministern.

När det gäller vad som skulle ha gjorts tidigare – vi hamnar ofta i den typen av debatter – återkommer jag alltid till att mer borde ha gjorts tidigare. Jag tror inte heller att någon som har följt den migrationspolitiska debatten har missat det faktum att Moderaterna har varit mycket tydliga med detta.

Någon större självkritik från migrationsministern har jag däremot inte kunnat höra. Jag undrar om Morgan Johansson verkligen är rätt person att kritisera Moderaterna för detta.

Morgan Johansson framförde i sin tidigare profession enligt Sydsvenskan i mars 2013 budskapet: Regeringen borde säga till polisen att prioritera det – det vill säga bostadsinbrotten – i stället för avvisningarna.

Morgan Johansson tog i stället tillfället att kritisera regeringen för att göra för mycket på området. Det tycker jag är ganska häpnadsväckande, och var och en får bedöma med vilken trovärdighet som migrationsministern står här i dag och tycker att andra har gjort för lite.

Nåväl, jag ska summera. Vi vet alltså att det tvångsvisa återvändandet har minskat samtidigt som utmaningarna är större än tidigare. Migrationsverket pekar på att närmare 70 000 människor inom några år kan bo i Sverige utan tillstånd – ett helt nytt skuggsamhälle som vi inte har sett tidigare. Vi vet också att man måste vidta åtgärder innan detta skuggsamhälle har vuxit fram.

Då har vi från Moderaterna sagt några saker. Vi behöver först och främst fler poliser som kan verkställa dessa utvisningar. Vi har pekat på minst 2 000 personer. För detta krävs också resurstillskott. Då menar jag inte regeringens så kallade satsning på 100 miljoner nästa år. Det är nog ingen förutom regeringen som tycker att det är en särskilt stor satsning.

Jag tror att vi också behöver ett tydligt ledarskap högst upp i Polismyndigheten. Vi har nu från hela oppositionen gett besked om att vi saknar förtroende för rikspolischefen. I tidningarna har jag kunnat utläsa att det nu är 1 procent av svenska folket som har mycket stort förtroende för honom.

Vi har också sagt att vi vill göra en kartläggning av situationen. Vi vet fortfarande inte hur många som faktiskt uppehåller sig i Sverige utan tillstånd. Vi behöver skaffa oss mer kunskap.

Vi behöver en kraftig utbyggnad av förvarsverksamheten. Vi har från Moderaterna föreslagit ytterligare 100 platser utöver det som regeringen har föreslagit. Vi behöver en verksamhet i hela Sverige. Det är ohållbart att det som ligger längst norrut i dag ligger i Gävle.

Vi behöver en fördubblad, eller kanske till och med slopad, preskriptionstid. Den är i dag fyra år. Sedan slutar polisen att leta. Fyra år är i sammanhanget en ganska kort tid, och den bör, som sagt, minst fördubblas.

Sedan behöver vi vara tydliga med att ekonomiskt bistånd inte ska gå till personer som uppehåller sig utan tillstånd i Sverige. Att betala ut mindre summor i väntan på att människor får ut sina resehandlingar kan vara en sak. Men om man försörjer människor under lång tid och betalar hyran sänder man ut dubbla signaler.

Prot. 2016/17:50

20 december

Svar på

interpellationer

Fundera på tydligheten i följande: Sök asyl och få nej. Bryt mot domstolsbeslut och gå under jorden. Då får du pengar.

Jag uppfattade inget svar från Morgan Johansson om hur han ställer sig till att partikamraterna i till exempel Malmö eller Stockholm – det har vi kunnat läsa om den senaste veckan – nu tar steg i denna riktning. Det riskerar nämligen att förta de andra insatser som sker. I stället för att minska skuggsamhället cementerar man det snarare.

När regeringen presenterade sitt förslag om arbetsplatsinspektioner sa jag att vi ska titta på detta. Jag tror att det kan vara motiverat. Vi ska titta på det när det finns mer material om det. Men jag utesluter definitivt inte det. Det är ungefär det tydliga besked som jag kan ge nu innan jag har läst mer om detta. Men jag skulle också uppskatta om jag kan få ett svar från migrationsministern om partikamraterna i Stockholm och Malmö.

Anf. 12 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Först av allt vill jag säga att det är fler som lämnar Sverige i år än förra året. Det är en ökning med över 30 procent.

Då säger Johan Forssell att det inte är fler som avvisas med tvång. Det är som om det skulle vara något slags självändamål att avvisa människor med tvång.

Varför är det fler som återvänder frivilligt nu än det var tidigare? Det är bland annat för att vi använder oss av återetableringsstödet tio gånger så mycket som vi gjorde förra året. Då hade vi ungefär 200 sådana ärenden. Nu har vi ungefär 2 000 sådana ärenden. Det är inget självändamål att avvisa människor med tvång när man kan göra det på frivillig basis och det fungerar. Över 17 000 människor i sådana ärenden har hittills i år lämnat Sverige. Jag skulle tro att det blir uppemot 20 000 innan detta år är slut. Det är fler än tidigare.

Det är inte fler som avviker. Om man går tillbaka några år ser man en siffra på ungefär 10 000. Det är alltid svårt att veta vart dessa människor tar vägen. En del lämnar Sverige utan att vi vet om det. Andra riskerar, som sagt, att gå under jorden.

En av de saker som nu är mest effektiva är gränspolisens ökade insatser. Vi har gått in med mer resurser och ett tydligt uppdrag, både till polisen och till Kriminalvårdens transporttjänst, för att underlätta detta. Det ser rimligen Johan Forssell också nu, inte minst när det gäller diskussionen i Malmö om gränspolisens, som till exempel frågar socialtjänsten i Malmö om adresser. Det har de rätt att göra enligt utlänningslagen. Det är en effekt av det uppdrag som polisen har fått.

Vi går inte bara in med 100 miljoner till polisen. Vi kommer under de närmaste åren att gå in med uppemot 2 miljarder till polisen. Vi kommer att behöva anställa fler poliser och fler civilanställda.

Men, som sagt, det är inte ett självändamål att använda sig av polisen för att avvisa folk när man kan göra det frivilligt inom ramen för Migrationsverket.

Det handlar alltså om utökade resurser till polisen, 100 nya förvarsplatser, den nya lagstiftningen och avtalet med Afghanistan. Det är riktigt att det var svårt att tvångsavvisa till Afghanistan innan vi hade ett avtal. Nu har vi ett avtal som vi förhandlade fram i höstas. Det innebär att Afghanistan åtar sig att även ta emot de personer som avvisas med tvång. Vi har

även ett avtal med Irak i den delen. Sammanlagt över 800 personer har åkt tillbaka till Afghanistan bara i år, och nästan 3 000 har åkt tillbaka till Irak i år. Det är mycket höga siffror.

Jag tror att det som nu behövs är att det på arbetsmarknaden inte etablerar sig fler skumraskhistorier där man exploaterar människor som befinner sig i en svår situation. Vi har sett för mycket av det. Då säger Johan Forssell att han ska titta på detta och att han inte utesluter arbetsplatsinspektioner. Men förstår han inte hur pass viktigt detta är? Annars riskerar vi att människor exploateras och att det blir en snedvriden konkurrens. En del butiker och krogar kommer kanske att ha folk som diskar för 10 kronor i timmen, medan andra som är mer nogräknade inte kommer att ha det. Då blir konkurrensen snedvriden.

När det gäller socialbidragsfrågan ska jag säga att det är kommunala beslut. Jag tänker inte lägga mig i vilka avvägningar kommunerna har gjort, utan jag kan bara konstatera att polisen har möjlighet att hämta ut uppgifter om personer som får ekonomiskt bistånd. Detta sker nu, bland annat i Malmö.

Anf. 13 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Jag måste säga att migrationsministern är förvånansvärt nöjd mot bakgrund av den utveckling vi nu ser.

Vi kan backa bandet igen. De egna prognoserna pekar alltså på att det inom några år kan vara 70 000 människor som bor i Sverige utan tillstånd. Det är ett skuggsamhälle vi aldrig har sett tidigare, med ett tillhörande socialt utanförskap som är någonting helt nytt. Vem tar ansvar för dessa personer? Vem tar ansvar för de barn som kommer att födas in i utanförskapet?

Migrationsministern säger att det är på väg att lösa sig, trots att vi alltså vet att det frivilliga återvändandet förväntas minska under kommande år. Det har Migrationsverket skrivit i sin egen prognos. Samtidigt har det tvångsvisa återvändandet minskat i omfattning. När behoven är större än någonsin tidigare går alltså det tvångsvisa återvändandet ned. Det är den verklighet vi nu har att hantera. Regeringen tar små steg i rätt riktning, men jag menar att det är långt ifrån tillräckligt.

Ska man förhindra att skuggsamhället uppgår till det antal personer jag nämnde måste man vidta åtgärder nu, innan det är på plats. När skuggsamhället är på plats är risken att det är för sent. Det är en lång rad saker som behövs. Att höra migrationsministern tala om stora satsningar på polisen är väldigt märkligt mot bakgrund av att de ligger flera år framåt i tiden. Nästa år är det 100 miljoner kronor. Det är mycket pengar, men i sammanhanget är det väldigt lite. Vi från Moderaterna har gett ett rakt besked: Vi vill ha 2 000 poliser i närtid, och vi har budgeterat för det.

När det gäller försörjningsstödet är det märkligt att migrationsministern när det gäller nyanlända gärna vill ha uppfattningar om olika kommuner och vad de gör och inte gör – varje gång. När det kommer till de egna partikamraterna i Skåne, där migrationsministern är hemmahörande, eller i Stockholm vill han dock inte ha någon uppfattning. Det tycker jag är en mycket märklig inställning.

Jag hoppas att migrationsministern lyssnar till Moderaternas förslag. Låt mig också avsluta med att önska honom, liksom talmannen och medarbetare, en god jul!

Prot. 2016/17:50
20 december

Svar på
interpellationer

Anf. 14 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Skillnaden är ju att vi sedan i våras har en anvisningslag som säger att alla kommuner ska ta emot. Det är där jag efterfrågar moderat ledarskap, för att försöka se till att Moderaterna på kommunal nivå lever upp till det vi har kommit överens om på central nivå. Det har ni inte riktigt klarat ut, Johan Forssell, och det är en skillnad.

Bekymret för polisen har faktiskt inte varit det ekonomiska. Polisen har haft överskott de senaste åren, och det är faktiskt överskott som man nu skjuter över till nästa år. Problemet har i stället rört omorganiseringen. Moderaterna säger att vi ska ha 2 000 poliser i närtid, men det tar ett antal år att utbilda poliser. Inte ens om Moderaterna trollade med knäna skulle de klara av att snabbt få fram nya poliser.

Däremot kan man anställa civilanställda, vilket vi nu gör. De kan göra en del av de uppgifter poliser i dag gör och som de kanske inte borde göra. Då kan poliserna i stället ägna sig åt polisuppgifter. Under det här året har vi ökat antalet civilanställda med närmare 600 personer som kan göra det poliser tidigare har gjort. Då frigörs resurser och polistimmar.

Vem tar ansvar? Det frivilliga återvändandet har som sagt ökat. Det finns inget självändamål i att ägna sig åt tvångsmässiga återvändanden när man kan motivera människor att själva åka hem, frivilligt. Det är naturligtvis mycket bättre – för alla parter, skulle jag vilja säga. Det är 17 800 hitills i år. Det är nästan 3 000 till Irak och över 800 till Afghanistan, och sedan har vi då övriga länder. Det är en ökning med över 30 procent på bara ett år.

Det är klart att vi måste göra mer, men man kan inte påstå att det inte går åt rätt håll. Det gör det faktiskt. Det är en stor, svår och etiskt ganska problematisk fråga, men vi måste vara beredda att hantera den.

Jag vill avslutningsvis önska även Johan Forssell en god jul och ett gott nytt år.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2016/17:181 om kostnadseffektiverad asylhantering

Anf. 15 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Sotiris Delis har frågat mig vilka initiativ jag är beredd att ta för att Migrationsverkets asylhantering ska bli mer kostnadseffektiv.

Regeringen har tagit flera initiativ för att Migrationsverkets asylhantering ska bli mer kostnadseffektiv. En av åtgärderna var att redan i regleringsbrevet för budgetåret 2016 ge Migrationsverket i uppdrag att förkorta handläggningstiderna och öka produktiviteten för asylansökningar såväl på kort som på lång sikt. Migrationsverket har därefter beslutat om ett nytt arbetssätt för handläggning av asylärenden samt om avarbetningsåtgärder. Utfallet har blivit förbättrad produktivitet.

Tvärt emot vad Sotiris Delis anger visar Migrationsverkets senaste prognos att produktiviteten ser ut att öka jämfört med både 2015 och 2014 samt ligga på ungefär samma nivå som de två åren dessförinnan. Ökningen

jämfört med de två senaste åren sker trots att det finns flera faktorer som påverkar produktiviteten negativt. Migrationsverket hanterar till exempel sedan den tillfälliga lagens ikraftträdande två parallella lagstiftningar, vilket ökar komplexiteten i handläggningen.

Även regeringens satsningar i form av ökade medel, som möjliggjort att Migrationsverket på kort tid har kunnat genomföra nödvändiga och kraftiga personalförstärkningar, har initialt en negativ inverkan på produktiviteten. Migrationsverket bedömer att vidtagna åtgärder kommer att medföra ytterligare produktivitetsökningar under de kommande åren.

Regeringen har vidare vidtagit åtgärder för att med bibehållen rättssäkerhet öka förutsättningarna för asylsökande som överklagat Migrationsverkets beslut att få ett snabbt slutligt avgörande för att därigenom förkorta vistelsetiderna i Migrationsverkets mottagande. Migrationsverket, migrationsdomstolarna, Migrationsöverdomstolen och Domstolsverket har fått i uppdrag att fortsätta att effektivisera handläggningen av asylärenden och asylmål just i syfte att uppnå förkortade vistelsetider i mottagningssystemet.

Sotiris Delis framför att Migrationsverket felaktigt tar på sig hela utredningsansvaret i första instans av asylprocessen. Som i andra förvaltningsärenden ligger bevisbördan i princip på den sökande. Migrationsverkets utredningsansvar i asylärenden är emellertid mycket omfattande, vilket framgår av allmänna förvaltningsrättsliga principer, förarbetena till utlänningslagen samt avgöranden från Migrationsöverdomstolen och Europadomstolen.

För att fortsätta med effektiviseringen av asylprocessen avser regeringen att vidta ytterligare åtgärder under 2017. Dessa bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Anf. 16 SOTIRIS DELIS (M):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Enligt riksdagens utredningstjänsts rapport gällande kostnader för Migrationsverkets handläggningstider kostade mottagandet av asylsökande hela 17 miljarder för de 100 000 som är inskrivna hos Migrationsverket. Beloppet beror på hur man väljer att ange de rörliga kostnaderna på mellan 5,8 och 16,6 miljarder kronor. När det gäller de rörliga kostnaderna menar jag att man kan göra effektiviseringar.

Statsrådet berörde inte en enda siffra i sitt svar till mig, vilket innebär att jag nödgas att ta upp några problem med Migrationsverkets verksamhet. Jag önskar få dem kommenterade.

Migrationsverket prioriterar nu asylärenden med sannolika bifall. Det går snabbare, vilket förklarar de ökningar i antal avgjorda ärenden som ministern hänvisar till. Det gör också att andra ärenden blir liggande, och det gäller typiskt sett mer komplexa ärenden. Därmed kan vi förvänta oss en försämrad produktivitet framöver. Dagens förbättring kan alltså förväntas sväljas av en försämring. Hur kommenterar statsrådet det?

Migrationsverket har anställt motsvarande 2 000 nya årsarbetskrafter inom loppet av ett år och fått mycket kraftigt ökade resurser. Om inte detta leder till fler avgjorda ärenden med kvalitet vore det något av en skandal. Vad gör statsrådet rent konkret för att möta dessa förstärkningar med ökad effektivitet?

Herr talman! Utfärdandet av arbetstillstånd är en viktig del av Migrationsverkets verksamhet. Vi hör dock upprepade berättelser om långa väntetider som drabbar enskilda och påverkar företag negativt. Detta är inte rimligt i dagens läge. Man måste få verksamheten med arbetstillstånd att fungera, inte minst med tanke på de stora resurstillskott Migrationsverket har fått. Vad gör statsrådet för att säkerställa detta?

I en internrapport från i somras rörande Migrationsverket angavs att genomsnittet för avgjorda ärenden per årsarbetare på en asylenhet endast var omkring ett i veckan. Detta ska jämföras med Finland, där motsvarande siffra uppges vara fyra ärenden per vecka.

Nu talar statsrådet om förbättrad effektivitet, vilket förstås är positivt, även om det i alla fall delvis kan förklaras med en prioritering av ärenden med sannolika bifall.

Mot denna bakgrund är min fråga: Vilken är 2016 års siffra vad gäller antalet avgjorda ärenden per årsarbetare och vecka på asylenheterna?

Anf. 17 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Migrationsverket fattar fler beslut än vad man någonsin har gjort. I år har man fattat över 100 000 beslut – jag skulle tro att antalet kommer upp i 115 000. Förra månaden, november, fattade Migrationsverket 15 000 beslut, vilket är all-time-high för asylärenden.

Sotiris Delis påstår att produktiviteten har fallit, men det är ju precis tvärtom. Detta är fel. Produktiviteten har ökat. Han efterfrågar siffror om antalet avgjorda asylärenden per årsarbetare, vilket är vårt sätt att mäta effektiviteten. Låt mig då dra dessa siffror, så att vi kan få med dem i riksdagens protokoll.

Nu talar vi om antalet avgjorda asylärenden per årsarbetare. År 2013 var det 57. År 2014, som var Alliansens sista år, var det 49. År 2015 präglades, som Sotiris Delis vet, av ett stort mottagande, och man fick ägna sig åt att ordna boende till väldigt många människor. Antalet för 2015 var 40. Antalet för 2016 är 57, vilket innebär att vi är tillbaka på 2013 års siffror. Prognosen för 2017 är 61 avgjorda asylärenden per årsarbetare.

I år har vi sett en kraftig ökning av produktiviteten, både i förhållande till Alliansens sista år, 2014, och till 2015. Så är det med siffrorna.

Jag skulle vilja säga att detta är ganska remarkabelt, eftersom ökningen av produktiviteten sker samtidigt som vi har gjort väldigt många nyanställningar. Det tar tid för de nya att börja kunna fatta egna beslut och komma in i verksamheten, men trots detta har vi i år fått en ökad produktivitet.

Detta gäller även för den totala delen. Antalet som sitter och väntar på att få sina asylbesked har minskat kraftigt. I början av året hade vi 150 000 som satt och väntade; nu ligger vi nedemot 80 000 – siffran för november var 81 000.

Vi betar av de köer som uppstod förra året. Den genomsnittliga handläggningstiden ligger på 10,8 månader. Vi ska nog vara beredda på att den kommer att öka något ytterligare. Så ser situationen ut.

I år har den minskade inströmningen av asylsökande medfört att kostnaderna för Migrationsverket har blivit mycket lägre än vad man tidigare har trott. Jag kunde lämna tillbaka 6 miljarder kronor till finansministern i årets budget. Detta är pengar som Migrationsverket inte behövde använda

sig av, eftersom antalet som kommer hit har minskat i förhållande till den tidigare prognosen.

Problemet just nu, skulle jag vilja säga, är egentligen inte produktiviteten på Migrationsverket eller hur man handlägger ärendena. Problemet just nu är att det är alltför många som blir kvar på boendena och som inte kommer ut i kommunerna. Just nu är det lite drygt 20 000 som har uppehållstillstånd men som inte har kommit ut i kommunerna. Där kan också Sotiris Delis göra en insats, eftersom det framför allt är moderata kommuner som släpar efter i sitt mottagande.

Om Sotiris Delis vill utöva ett ledarskap i denna fråga – om han vill se till att detta fungerar bättre och att statens kostnader blir mindre – handlar det om att se till att kommunerna tar emot dem som nu har fått uppehållstillstånd. Där kan han hjälpa till.

Anf. 18 SOTIRIS DELIS (M):

Herr talman! Jag var här tidigare, när statsrådet debatterade med mina kollegor, och hörde exakt samma argument: Gå hem, Moderaterna, och gör jobbet! Det är mycket märkligt att statsrådet inte lyssnade på mina kollegors noteringar och analyser. Jag vågar påstå att antalet socialdemokratiska kommuner i Sverige som bryter mot detta – något som statsrådet vägrar att kommentera – är större än antalet moderata motsvarigheter.

Jag envisas med att stanna kvar vid att det i den här processen finns mycket pengar som vi måste hantera effektivt, och ett nöjt och optimistiskt statsråd gör mig ännu mer misstänksam.

Bland annat ökar kostnaderna för offentliga biträden. Här har Moderaterna föreslagit ett tak på åtta timmar för arvode i första instans till offentliga biträden – detta för att öka kostnadskontrollen. Jag är osäker på vad statsrådet anser om detta förslag från Moderaterna. Det får statsrådet gärna berätta här och nu.

Jag undrar också vad statsrådet gör för att minska kostnaderna för offentliga biträden i asylprocessen.

Lika viktigt som effektivitet, om än inte viktigare, är kvalitet i asylprövningen. Här finns det brister hos Migrationsverket, vilket regeringen själv har påpekat i sin budgetproposition för 2017. Man är bra på till exempel service och bemötande, men man är mindre bra vad gäller utredningsdjup och bevisvärdering i asylärenden.

Vad gör statsrådet för att säkerställa kvaliteten i asylprövningen? Självklart är detta alltid viktigt, inte minst med tanke på det stora antal ärenden som Migrationsverket nu har haft, och fortfarande har, att hantera.

Herr talman! Sammantaget är min bild fortsatt att det finns ett stort utrymme för förbättrad effektivitet och en mer ändamålsenlig organisation vad gäller Migrationsverket.

Min undran är om regeringen är beredd att gå i en sådan riktning och att göra en sådan översyn som skulle behövas. Är statsrådet i så fall beredd att ta till sig av de förslag som jag hänvisar till?

Anf. 19 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag påpekade bara att den viktigaste insats Sotiris Delis kan göra om han vill göra en insats för att minska statens kostnader är att underlätta för kommunerna att ta emot dem som har fått uppehållstillstånd,

Prot. 2016/17:50
20 december

Svar på
interpellationer

så att de kan komma ut i kommunerna. Vi har, som sagt, över 20 000 människor som sitter på Migrationsverkets boenden.

Det är framför allt moderata kommuner som inte levererar, både historiskt sett och nu. Jag är från Skåne och känner kommuner som Vellinge väldigt väl. Här har vi Lidingö, Täby och Danderyd och så vidare, som historiskt sett inte har velat göra någonting. De har till och med gjort det till en del av sin politik att inte ta emot asylsökande.

Dessa kommuner har dessutom försvårat för sig själva när de har gjort sig av med sina kommunala bostadsbolag, så att de inte ens har det bostadspolitiska verktyget kvar för att kunna lösa problemet. Täby är en kommun där man knappt har byggt någonting på tio år, och där man även för tio år sedan sa nej till att över huvud taget ta emot asylsökande.

Pengarna från välfärdsmiljarderna – dessa 10 miljarder – vill de ha, men de vill inte göra vad de ska för att ta emot flyktingar.

Produktiviteten i asylhanteringen har ökat, som sagt. Jag redovisade de siffrorna för Sotiris Delis. Produktiviteten är högre i dag än under Alliansens sista år. Vi ser framför oss en ökad produktivitet också under 2017.

Sotiris Delis påstår att man har prioriterat enkla ärenden som man kan bifalla. Bifallsandelen ligger på 59 procent, och det är ingen uppseendeväckande siffra. Det är väldigt stora grupper av syrier som prövas, och de får till 100 procent bifall i de fall som prövas. Så det är ingen uppseendeväckande siffra. Ser vi framåt är det nog inte någon faktor som kommer att spela in.

Slutligen när det gäller rättssäkerheten vill jag inte försämra den i dessa asylärenden. Det är vad det hade inneburit om vi hade gått Moderaternas väg.

Anf. 20 SOTIRIS DELIS (M):

Herr talman! Statsrådet fortsätter att bolla över regeringsansvaret till oppositionen. Han säger till oss: Si och så gjorde ni när ni hade regeringsmakten. Men frågan är: Vad gör ni nu när ni har regeringsmakten?

Migrationsverket är i behov av en nystart. Det är nu ett antal månader sedan generaldirektör Anders Danielsson slutade. Vad är tidsperspektivet för att få en ny generaldirektör på plats för denna viktiga myndighet? Det finns ett värde med en ordinarie myndighetschef som tar itu med de strukturreformer som så väl behövs.

Avslutningsvis vill jag tacka statsrådet för diskussionen i ett angeläget och kritiskt ämne. Jag hoppas att statsrådet och regeringen är beredda att lyssna samt att – där det är motiverat – vara prestigelösa för att möta de utmaningar som vi har framför oss.

Jag vill passa på att tillönska statsrådet, kollegorna i kammaren samt talmannen och presidiet allt gott inför de kommande jul- och nyårshelgerna.

Anf. 21 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag vill också tacka för debatten och än en gång peka på att Migrationsverket i år fattar fler beslut än man någonsin har gjort tidigare, uppemot 115 000 beslut. Bara i november har man fattat 15 000 beslut – all-time-high.

Produktiviteten ökar. Produktiviteten är högre nu än vad den var under Alliansens sista år. Prognosen framöver visar att produktiviteten kommer att öka ännu mer. Detta är särskilt anmärkningsvärt mot bakgrund av att man har anställt väldigt många nya medarbetare på Migrationsverket. Trots det har, som sagt, produktiviteten fortsatt att öka.

Jag är inte beredd att försämra rätten till rättsliga biträden på det sätt som Moderaterna har föreslagit. Det är särskilt viktigt nu att upprätthålla rättssäkerheten. Dessa avgöranden kan gälla liv eller död för människor, och de måste ha möjlighet till ett bra rättsligt stöd under processen. Därför är jag inte beredd att gå den väg som Moderaterna anvisar när det gäller rättsliga biträden.

Allra sist vill jag önska Sotiris Delis en riktigt god jul och ett gott nytt år. Detsamma vill jag också önska talmannen med presidiet och alla som jobbar i kammaren i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2016/17:116 om en fossilfri fordonsflotta

Anf. 22 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jesper Skalberg Karlsson har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen planerar att vidta för att minska utsläppen i trafiksektorn och i förlängningen nå målet om en fossilfri fordonsflotta år 2030.

Väl fungerande och hållbara transporter i hela Sverige är en prioriterad fråga för regeringen. I det ingår att minska transportsektorns klimat- och miljöpåverkan. Regeringen har under mandatperioden vidtagit en rad åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser från transporter i linje med målsättningen om ett fossilfritt Sverige.

Från och med 2017 tillämpas en uppräknings av skattesatserna för bensin och diesel som beaktar utvecklingen av bnp. För att ge fortsatt stöd för bilar med låga utsläpp har regeringen föreslagit en förlängning av supermiljöbilspremierna och av den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar.

Förstärkningen och förlängningen av Klimatklivet bidrar bland annat till att främja en elektrifiering av fordonsflottan genom stöd till laddstolpar och att öka tillgången på förnybart bränsle genom biogasproduktion.

Elbusspremierna bidrar såväl till minskad klimatpåverkan som till minskade utsläpp och minskat buller i våra tätorter. Regeringen avser vidare att införa ett bonus–malus-system för att styra nybilsförsäljningen mot mer miljöanpassade bilar. Regeringen har även beslutat om en lagrådsremiss där det föreslås en ny bärighetsklass, BK4, som gör det möjligt med tyngre fordon och fordonskombinationer på vissa vägar. Förslaget om att tillåta 74 tons lastbilar på delar av det svenska vägnätet kommer att ingå i en planerad godstrafikproposition.

En viktig del i insatserna för att nå en fossilfri fordonsflotta är att skapa långsiktiga spelregler för hållbara biodrivmedel. Förnybara bränslen ska ges goda förutsättningar att konkurrera med fossila bränslen, så att en successivt ökande andel förnybara bränslen kan åstadkommas. Regeringen kommer därför att ta fram förslag till nya regler för de ekonomiska styrmedlen på området.

Vi stärker också konkurrenskraften hos järnvägen och kollektivtrafiken för att ge människor och företag bättre möjligheter att välja klimatsmarta alternativ. Förseningarna och störningarna i tågtrafiken ska mötas med ett kraftigt förstärkt järnvägsunderhåll. Nu växlas arbetet upp, och anslaget till drift och underhåll av järnvägen ökar med totalt hela 47 procent under perioden 2018–2029 jämfört med perioden 2014–2025. Regeringen satsar också på levande och hållbara städer. Därför förstärks stadsmiljöavtalen.

Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer, och de nationella miljö kvalitetsmålen ska nås. Detta främjar inte bara klimatet. Det bidrar även till att stärka innovationskraften i den svenska industrin och skapar nya jobb. Regeringens samverkansprogram för nästa generations resor och transporter ska stärka samarbetet mellan stat, näringsliv och akademi för att utveckla, testa och demonstrera nya lösningar för effektiva transporter. Det är alltså inte bara moraliskt riktigt med en stark klimatpolitik – det är också ekonomiskt smart.

Anf. 23 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Tack, ministern, för det svaret! Jag skulle vilja börja den här interpellationsdebatten med att göra en liten utblick över de utmaningar som vi står inför på vägen mot ett fossilfritt samhälle. Sverige är förutom ett avlångt land också ett grönt föregångsland. Det säkerställs med skogen som grundpelare för den biobaserade ekonomin. Det är en industri som tar ansvar för att minska sina utsläpp. Det handlar också om innovativa företag som exporterar klimatsmart teknik utomlands.

Sverige är på fler sätt än ett en tummelplats för idéer om det nya samhälle och den nya värld som växer fram.

Det är våra principer för skogsbruk som ger högst avkastning och störst miljönytta. Det är de företag som startats i Sverige som i dag har femdubblat sin omsättning och skapar affärsmöjligheter världen över enbart med digitala produkter. Det är en ganska berömvärd utveckling.

Därför är det inte så konstigt att Sverige är en så kallad decoupling economy, alltså en ekonomi där koldioxidutsläpp frikopplats från den ekonomiska tillväxten per capita. Det här blev tydligt inte minst under Alliansens tid vid makten där en kostnadseffektiv miljö- och klimatpolitik gick hand i hand med tillväxt.

Under vår tid vid makten 2006–2014 minskade utsläppen av växthusgaser med 19 procent. Samtidigt klarade vi den ekonomiska krisen bättre än alla jämförbara länder.

Vad är då nästa steg? Låt oss titta på utmaningen att minska utsläppen från fossila bränslen. Är det i industrin som de behöver minska? Ja, i någon mån måste faktiskt alla bidra. Men svensk exportintensiv industri ligger redan i framkant, oavsett om det gäller stål eller cement. Anläggningarna i Sverige håller väsentligt högre miljöstandard än sina motsvarigheter på den globala arenan. Det vore därför inte önskvärt att den produktionen flyttade utomlands.

Är det i elproduktionen som vi behöver minska utsläppen? Nja, det är egentligen bara på marginalen som vi använder fossila bränslen till elproduktion. Den förnybara elen ökar kraftigt, och dess volatilitet kompenseras ju av vattenkraften som är vår bästa reglerkraft.

Lägg därtill att vi är ett land som är väl anpassat för kärnkraft. Vi är ekonomiskt, politiskt och geologiskt stabila. Vi har långsiktiga spelregler för industri och ekonomi, och en stabil tektoniskt platta, vilket är ganska få förunnat. Kvar blir då transporter. Här finns fortfarande ett jobb att göra för en reformkraftig regering.

Jag tacksam över det som Anna Johansson lyfte fram i sitt interpellationssvar: att miljöbilspremien och supermiljöbilspremien förlängs. Det är en ändamålsenlig och effektiv reform från Alliansens tid vid makten. Men det finns orosmoln. Utsläppen i Sverige ökar, bland annat från transportsektorn. Därför vore det naturligt att titta på personbilssatsningarna, där själva bulken av utsläppen finns.

Här är bonus–malus den stora aviserade reformen, och jag vill fråga ministern Anna Johansson mer specifikt om just detta. Hur går det egentligen med bonus–malus? Regeringen har fått utredningen till sig men har inte återkommit till riksdagen. Är bonus–malus-reformen prioriterad av regeringen, eller avvaktar man till nästa mandatperiod precis som man gör med många andra miljöåtgärder?

Anf. 24 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Utredningen om bonus–malus har överlämnats till regeringen. Den har varit ute på remiss och bereds nu i Regeringskansliet. Detta är en viktig reform för att göra det mer attraktivt att välja en mindre miljöpåverkande bil och mer ofördelaktigt att välja en törstig bil. Regeringen är övertygad om att vi kommer att behöva ytterligare styrmedel för att göra det mer attraktivt och fördelaktigt att välja klimatsmarta alternativ.

Till detta hör naturligtvis hur vi beskattar olika bränslen och hur vi understöder möjligheterna att bygga ut för alternativa drivmedel i olika delar av landet. Vi försöker också göra det möjligt att välja kollektivtrafiklösningar i framför allt städer men även på landsbygden. Vi har flera satsningar som ska hjälpa till i detta. Med hjälp av Klimatklivet har vi dessutom fått en kraftig utbyggnad av laddstationer, vilket är en förutsättning för att fler ska våga välja en laddbar personbil.

Utsläppsminskningarna från personbilsektorn har stannat av under detta år. Det handlar framför allt om att transportarbetet har ökat, precis som det alltid gör när det är högkonjunktur. Trots att det i dag säljs en större andel mer miljövänliga bilar, om jag får uttrycka det så, har denna förändring inte riktigt vägt upp den ökade trafiken. Det innebär att vi behöver göra ytterligare ansträngningar för att fler ska välja andra färdmedel än bil men också för att fler av dem som väljer bil ändå ska välja andra drivmedel än bensin och diesel från fossila källor. Detta arbete kommer att vara prioriterat för regeringen under de kommande åren.

Eftersom det finns en bred parlamentarisk överenskommelse bakom Miljömålsberedningen hoppas vi naturligtvis att även andra partier kommer att ställa sig bakom flera av de förslag som läggs fram under kommande år.

Tyvärre har det parti som Jesper Skalberg Karlsson representerar, Moderaterna, varit väldigt ovilligt att ställa sig bakom styrmedel som gör det mer ofördelaktigt att välja fossila drivmedel. Jag tolkar dock interpellationen som att Moderaterna håller på att svänga i frågan och välkomnar i så fall det.

Anf. 25 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Jag skulle säga att Moderaterna är ett parti som historiskt har varit för ekonomiska styrmedel, men det finns ett viktigt rekvisit om vi ska kunna gå med på sådana styrmedel: De ska vara teknikneutrala, kostnadseffektiva och ändamålsenliga. Jag är tveksam till om de förslag som har kommit från Regeringskansliet uppfyller dessa krav.

Ett tydligt exempel på detta är Klimatklivet, ett av denna regerings stora paradnummer. Vid lanseringen av regeringens satsning Klimatklivet fanns exempelvis inga beräkningar på hur stora utsläppsminskningar som åtgärderna skulle ge. Vi tycker att det är märkligt eftersom det är centralt att veta hur stor utsläppsminskning man får i förhållande till hur mycket pengar som läggs på den.

I Klimatklivet har regeringen hittills satsat 600 miljoner kronor årligen utan att ha beräknat vilken klimatnytta detta ger. Man har dessutom aviserat att satsningen ska utökas utan att någon utvärdering har gjorts om vad programmet hittills har gett – detta trots att föregångaren, Klimp, visar att en stor del av de satsningar som gjordes hade genomförts även om Klimp inte hade funnits. Additionaliteten var alltså låg. Det mesta av det som blev av med stöd av Klimp hade hänt alldeles oavsett om satsningen funnits.

Om man ser till några av de förslag som har kommit från regeringen kan man fråga sig om detta är en seriös och konsekutiv klimatpolitik när pengarna i stället hade kunnat användas till nya additionella satsningar och investeringar.

En kostnadseffektiv och ändamålsenlig politik för en fossilfri fordonsflotta skulle enligt mig innehålla andra reformer än de som hittills har aviserats. Moderaterna har till exempel en fempunktslista med politiska förslag som regeringen skulle kunna genomdriva under denna mandatperiod med stöd från oss.

1. Inför en definition av bilpooler! Sverige har i dag ingen definition av vad en bilpool är. Därför är det omöjligt att rikta satsningar till sådana. Här finns ett jobb att göra.
2. Se över lagstiftningen för differentierade parkeringsavgifter! Socialdemokratiskt drivna Gotland har försökt att införa sådana. Det vore välkommet om kommunerna gavs verktyg att ytterligare gynna miljöbilar genom att låta p-avgifterna för dessa vara lägre.
3. Inför en reduktionsplikt för fossila bränslen! Man kan skapa ett system som grundas på drivmedlets klimatprestanda baserat på hur stor reduktion av utsläpp av växthusgaser som det drivmedlet ger.
4. Inför bonus–malus men gör det teknik neutralt! Utredningen är klar, men jag tror att förslaget behöver justeras. Det går att göra justeringar inom utredningens förslag i stället för att göra en ny utredning.
5. Håll fanan högt för långsiktiga förutsättningar för biobränslen! Detta nämner ju även ministern. Det är egentligen bara vi i Sverige som vet att en biobaserad ekonomi kan kombineras med en cirkulär ekonomi. Låt inte EU sätta käppar i hjulet för detta! Flera stora investeringar i biobränsle är på väg och är möjliga.

Jag tror att det finns mycket att göra vad gäller kostnadseffektiva och ändamålsenliga reformer för att nå målet om en fossilfri fordonsflotta. Piska och morot är långt mer effektiva än regeringens nuvarande politik som egentligen bara handlar om att höja skatterna.

Är det kanske inte dags, Anna Johansson, att regeringen breddar sitt perspektiv bort från att enbart höja skatterna på drivmedel och i stället ser den helhet som krävs för att få en fossilfri fordonsflotta? Är det inte dags att satsa på sådant som leder till nya satsningar? Man kunde investera i det som annars inte hade blivit av och gå bort från Klimatklivet. Transporter kommer vi att vara beroende av alldeles oavsett.

Anf. 26 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jesper Skalberg Karlsson från Moderaterna tog upp Klimatklivet. Jag kände att jag måste kommentera det eftersom han uppriktigt sagt så många felaktigheter.

Klimatklivet är en av de viktigaste satsningarna vi har för att vi här i Sverige ska kunna minska utsläppen av växthusgaser. Satsningen innebär att kommuner, landsting och företag kan söka pengar för lokala och regionala projekt för att minska utsläppen av växthusgaser.

Hittills har Klimatklivet varit en succé. Inte mindre än 582 ansökningar har kommit in om att bedriva lokala och regionala verksamheter för att minska utsläppen av växthusgaser. Naturvårdsverket uppskattar att med de åtgärder som hittills har vidtagits inom ramen för Klimatklivet har utsläppen minskat med mer än 440 000 ton årligen. Detta motsvarar de samlade utsläppen från drygt 50 000 bensindrivna bilar som kör var sitt varv runt hela jordklotet.

Vi ska komma ihåg, Jesper Skalberg Karlsson, att många av de kommuner som får pengar till projekt från Klimatklivet är moderatledda kommuner. Dina lokalpolitiker tycker att det här är ett väldigt värdefullt verktyg och att det är jättebra att till exempel kunna investera i biogasanläggningar, sätta upp laddstolpar på många olika platser i kommunen, bygga ut cykelinfrastrukturen och göra många andra viktiga projekt.

Jesper Skalberg Karlsson sa en viktig sak, nämligen att åtgärder ska vara kostnadseffektiva. Det är bra om vi kan få ut så mycket minskade utsläpp som möjligt per satsad krona. Jag konstaterar att Naturvårdsverket gör bedömningen att Klimatklivet är ungefär dubbelt så kostnadseffektivt som vår koldioxidskatt. Vi får ut mer minskade utsläpp jämfört med koldioxidskatten. Båda dessa verktyg behövs självklart, men det är bra att ha flera åtgärder i paletten så att vi så snabbt som möjligt kan minska utsläppen.

Det Moderaterna brukar föra fram som alternativ till Klimatklivet är att Sverige ska köpa billiga och osäkra utsläppsrätter i andra länder. Det är alltså någon annan som ska göra jobbet åt oss. Varför ska någon annan ta ansvar för de utsläpp som vi orsakar här i Sverige, Jesper Skalberg Karlsson?

Anf. 27 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag fortsätter lite grann där Jens Holm slutade, nämligen med att plädера för den typ av samverkan som både Klimatklivet och stads-miljöavtalen är ett uttryck för. Ska vi nå framgång i vårt klimat- och miljöarbete krävs det ett engagemang inte bara från regeringen utan också från

kommuner, landsting, företag och organisationer. Just Klimatklivet och stadsmiljöavtalen har konstruktionen att staten kan gå in och stötta upp med finansiering när det tas ett lokalt initiativ.

Klimatklivet har hittills fått 1 000 ansökningar, varav ungefär 230 har fått bifall. Det har resulterat i 3 849 nya laddningspunkter. Jag tror inte att de laddningspunkterna hade kommit till stånd, åtminstone inte i lika rask takt, om inte den här möjligheten till medfinansiering hade funnits; staten står för ungefär 40 procent av finansieringen. På samma sätt har flera kommuner fått möjlighet att starta biogasanläggningar, vilket också är en viktig förutsättning för att kunna erbjuda alternativa drivmedel inom transportsektorn.

Sammantaget handlar det naturligtvis om att säkerställa att det är effektiva åtgärder som vidtas. Men det här är också ett område där vi behöver pröva väldigt många olika vägar. Förbud mot vissa saker kan ibland vara ett nödvändigt verktyg, liksom olika typer av ekonomiska styrmedel – både piska och morot i olika former.

Där kan man konstatera att det inte är med sanningen överensstämmande att regeringen enbart skulle arbeta med skattehöjningar som instrument. Vi har en lång rad andra åtgärder. Men för Moderaterna är skattehöjningar, även på fossila drivmedel, alltid per definition någonting man motsätter sig. Man är aldrig beredd att använda skatteinstrumentet. Det är en något märklig hållning. Om vi nu ser att vi står inför ett enormt behov av en omställning måste vi väl använda alla de till buds stående medel vi har, inklusive skattehöjningar i de fall där det anses vara det effektivaste sättet att arbeta.

Tyvär har biodrivmedel blivit dyrare under de senaste åren, medan bensin och diesel till följd av de låga globala oljepriserna har blivit billigare. Det är klart att det inte är någonting som främjar valet av alternativa drivmedel för dem som står i valet och kvalet om de ska tanka det ena eller det andra eller om de ska köpa den ena eller andra typen av bil. Självklart är skatteinstrumentet ett instrument som vi har i vår hand och som vi därför behöver använda – inte ensamt, men det är också ett instrument att använda.

Anf. 28 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Det blir mycket prat om moderatledda kommuner när vi debatterar i kammaren. Jag skulle väl som ett generellt svar till både Anna Johansson och ledamoten Jens Holm säga att jag faktiskt inte tror att M-ledda kommuner är så pigga på att regeringen lägger 600 miljoner kronor på någonting som man inte har utvärderat. Kommunerna har så att säga problem på marginalen med sin egen skattekraft. Här ser vi att regeringen egentligen inte har några förslag. Skatteintäkterna för kommunerna prognostiseras i regeringens egen budget som ett sjunkande skepp, för att använda en transportrelaterad liknelse. De 10 vänstermiljarderna som man ger till kommunerna – de 10 välfärdsbiljarderna – försvinner nästan helt när man sänker ersättningen för asylsökande. Men det är ett sidospår.

Herr talman! Jag skulle säga att Sverige har goda förutsättningar för att bli ett fossilfritt land. Men för att det ska nås krävs en kostnadseffektiv och ändamålsenlig politik för Sveriges transporter. Hittills har vi fått en del reformer till livs som syftar till att göra fossila bränslen dyrare. Men jag

skulle säga att det är en ganska klen tröst för den som inte har något alternativ. Jag som kommer från Gotland kan till exempel inte ta tåget till Stockholm.

Jag hoppas att regeringen tar juledigheten i beaktande och sedan återkommer till riksdagen med ett väl avvägt förslag till bonus–malus-system. Jag tror att man kan skruva i den utredning som har gjorts och få ett välavvägt reformpaket som i förlängningen kommer att tjäna Sverige väl.

Med det önskar jag talmannen och ministern en god jul!

Anf. 29 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag vill också tacka för debatten. Det här är ett oerhört viktigt område. Vi ser att transportsektorn står för en orimligt hög andel av de totala klimatutsläppen i vårt land men också globalt. Regeringen är beredd att vidta en lång rad åtgärder för att motverka den utveckling som vi ser. Flera andra sektorer har genom ett målmedvetet och metodiskt arbete fått ned sina utsläpp, medan transportsektorn kvarstår som ett stort problem i det här sammanhanget. Vi behöver naturligtvis göra detta på ett sätt som möjliggör god tillgänglighet i hela landet och samtidigt ställer om transportsektorn till att vara mer hållbar i ordets alla bemärkelser.

Jag ser fram emot att fortsätta detta arbete tillsammans med alla partier i den här kammaren, för det här är ett arbete där det krävs engagemang från många. Jag hoppas att även Moderaterna framöver kan tänka sig att använda skatter som styrmedel. Det är inte enbart skattebetalarna som med olika typer av stöd ska främja en sådan utveckling, utan vi behöver också använda skatteinstrumentet som en påtryckningsmetod.

Jag tackar för debatten och önskar Jesper Skalberg Karlsson, talmannen och kammarpresidiet en god jul och ett gott nytt år.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2016/17:145 om åtgärder för att minska flygets utsläpp

Anf. 30 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jens Holm har ställt tre frågor till statsrådet Isabella Lövin.

1. Gör statsrådet bedömningen att ICAO-överenskommelsen är förenlig med Parisavtalets målsättning om att begränsa uppvärmningen till långt under två grader Celsius?
2. Avser statsrådet att vidta ytterligare åtgärder, förutom nämnda utredning om flygskatt, på det nationella planet för att minska flygsektorns snabbt växande utsläpp?
3. Avser statsrådet att vidta åtgärder på det internationella planet för att minska flygsektorns snabbt växande utsläpp?

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Regeringen anser att det internationella flyget bör bidra till att den globala temperaturökningen hålls väl under två grader och att man ska sträva mot att hålla den vid 1,5 grader genom faktiska utsläppsminskningar. Regeringen välkomnar därför ICAO:s beslut i början av oktober i år att införa ett globalt styrmedel för koldioxidutsläpp från internationellt flyg.

ICAO:s beslut är ett viktigt första steg för att minska det internationella flygets klimatpåverkan, men ambitionsnivån i det globala styrmedlet behöver höjas över tid för att vara i linje med Parisavtalets mål. Sverige ska fortsätta att vara pådrivande inom ICAO och EU för effektiva och ambitiösa krav och styrmedel som syftar till att minska flygets klimat- och miljöpåverkan.

När det gäller åtgärder på det nationella planet är det regeringens ambition att en skatt på flygresor ska införas. Det bör dock påpekas att regeringen ännu inte har lämnat något förslag om en sådan skatt.

I regeringens kommande flygstrategi är minskad klimatpåverkan från flyget en viktig del.

Regeringen driver alltså på såväl på nationell nivå som inom EU och globalt för att så skyndsamt som möjligt minska flygets klimatpåverkan.

Anf. 31 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag vill tacka infrastrukturministern för svaret på min interpellation.

Utsläppen från flygsektorn hör till våra snabbast växande utsläpp, både i Sverige och i världen. I Sverige har det internationella flygandet ökat med över 100 procent de senaste 20 åren. Under samma period har utsläppen bara från flygsektorn ökat med ungefär 60 procent. De samlade utsläppen från flygsektorn i dag är ungefär lika stora som utsläppen från våra 4,5 miljoner personbilar, om vi räknar med flygets effekter på högre höjd, där utsläpp av vattenånga och kväveoxider gör att effekten blir ännu större än bara med utsläppen av koldioxid. Det är väldigt bekymmersamt.

Vi talade om utsläppen från våra bilar, och där behövs verkligen mer åtgärder. Men där känns det i varje fall som att det finns en del åtgärder på plats. Vi har till exempel en koldioxidskatt på bränsle, andra skatter och andra styrmedel för att minska de utsläppen. Men flyget är i princip helt skattebefriat vad gäller bränsle, och det är även momsbefriat, såvida det inte är inrikesflyget, som har en nedsatt moms.

Vi i Vänsterpartiet välkomnar förslaget om en flygskatt. Vi ser fram emot att den ska införas här i Sverige. Men det behöver göras väldigt mycket mer för att vi snabbt ska kunna minska utsläppen. I min interpellation tar jag upp överenskommelsen på internationell nivå inom det internationella flygorganet ICAO. Det som är bekymmersamt med den överenskommelsen är att flygets utsläpp kommer att kunna fortsätta att öka.

Det länderna ska göra är egentligen bara att kompensera för flygets utsläpp genom att man köper upp osäkra krediter i andra länder. ICAO-överenskommelsen innebär inte heller att man tar in höghöjdseffekterna, det vill säga utsläpp av vattenånga, kondensstrimmor och kväveoxider som gör att flygets utsläpp egentligen är dubbelt så stora.

Därför välkomnar jag ministerns svar om att den överenskommelsen, som jag tolkar det, måste skärpas och förbättras och att den inte är i linje med Parisavtalet om att hålla våra utsläpp väl under två grader Celsius med

sikte på 1,5 grader. Min första fråga är helt enkelt: Vad kommer regeringen att göra för att se till att vi får en bättre överenskommelse på global nivå?

Inom EU ingår flygets utsläpp i utsläppshandeln. Men det är en sanning med modifikation. Flygplan som flyger in utifrån EU-området omfattas inte av den utsläppshandeln. Dessutom vet vi att priset på utsläppsätter är väldigt lågt. Det är väldigt billigt att släppa ut inom EU. Utöver det ingår återigen inte höjdhöjdseffekten inom EU:s utsläppshandel och flyget.

Därför vill jag fråga ministern: Vad kommer ministern att göra för att skärpa ambitionsnivån för flygets utsläpp inom ramen för EU:s utsläppshandel? Har regeringen en sådan strategi?

Anf. 32 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Flygets utsläpp är ett stort bekymmer. Samtidigt ska man konstatera att det faktum att flygresorna ökar är ett uttryck för att allt fler människor har möjlighet att resa och besöka andra länder, vidga sina vyer och skapa nya kontakter. På det sättet är naturligtvis flyget ett väldigt positivt inslag i samhället. Det ger möjlighet till en rörlighet som inte var möjlig utan flyget.

Det gäller att hitta ett sätt att minska flygets negativa klimat- och miljöpåverkan. Det är förmodligen också så att antalet resor kan behöva hållas nere. När man tittar på hur flygets utveckling kommer att se ut de närmaste åren pekar det på ett ganska dramatiskt ökat antal resor. Det är inte affärsresandet eller jobbresandet som primärt ökar utan det är det som brukar kallas för leisure, det vill säga nöjesresor. Där finns det säkert väldigt mycket att göra för att påverka beteendet.

Vi från regeringen ser väldigt positivt på överenskommelsen i ICAO, framför allt för att det är första gången någonsin i historien som det träffas en internationell överenskommelse om att begränsa flygets negativa miljö- och klimatpåverkan. Man kan ha synpunkter på hur effektivt avtalet kommer att vara, synpunkter på hur det är utformat och synpunkter på att det är en för låg ambitionsnivå. Men någonstans måste man börja.

Jag tror att även Jens Holm är medveten om att inför ICAO:s generalförsamling i oktober var det fortfarande högst osäkert om det över huvud taget skulle kunna bli något avtal. Sverige har tagit ett stort ansvar både inom EU-kretsen och i de internationella förhandlingarna för att trycka på och förhandla för att det skulle komma till stånd ett avtal.

Det är oerhört viktigt också som en signal till flygbranschen att avtalet nu finns på plats och att världens länder, motsvarande ungefär 84 procent av flygtrafiken, har ställt sig bakom avtalet. Det betyder inte på något sätt att arbetet i och med det är avslutat. Det finns mycket att göra som handlar om regleringar och den typen av frågor.

Men det finns också en hel del lågt hängande frukter, till exempel när det gäller teknikutveckling med lättare flygplan, effektivare motorer och inte minst rakare rutter. Det sker i dag till följd av hur luftrummet är organiserat en hel del alldeles för långa flygningar som man nog får säga är i onödan. Där är Sverige också ett föregångsland. Vi har tillsammans med Danmark ett gemensamt luftrum. Det är något som påverkar utsläppen, eftersom man kan göra effektivare rutter och därmed minska bränsleförbrukning och miljöpåverkan.

Det finns också på detta område alternativa drivmedel som en utvecklingsmöjlighet. Det är fortfarande ett väldigt dyrt alternativ. Tillgången på alternativa drivmedel inom flygsektorn är väldigt begränsad. På samma sätt som det inom andra sektorer i samhället ofta har varit en kombination av effektiva styrmedel och teknikutveckling som har förflyttat oss framåt har jag goda förhoppningar om att det kommer att kunna ske även i flygsektorn.

Det har genomförts försök med solcellsdrivna farkoster, visserligen väldigt små farkoster men dock. Ska man få den förändringen behöver man ha ett tryck på hela sektorn att förändra beteendet och på riktigt ta sig an utmaningarna att minska sin klimatpåverkan.

Anf. 33 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag kan dela mycket i det Anna Johansson säger. Samtidigt är det någonting jag saknar, och det är krisinsikten. Det är faktiskt vad det handlar om. Den här planeten håller på att värmas upp alldeles för fort.

Vi har sett skräckrapporter nu under hela hösten om global uppvärmning i Arktis där temperaturen vissa dagar har varit 20 grader varmare än det normala. Vi vet att om vi fortsätter att flyga som vi gör i dag kommer flygsektorn kanske att vara vår största utsläppskälla näst efter den tunga basindustrin. Vi kommer att ha passerat biltrafiken om vi fortsätter som vi gör i dag.

Ministern talar mycket om bibränsle, teknik, nya flygrutter och sådana saker. Vi ska självklart göra allt det. Men tekniken kan bara på marginalen lösa problemet. Någon måste våga säga att vi måste flyga mindre. Jag hörde ordet beteendeförändringar från ministern. Men jag har inte sett någon klar och tydlig strategi eller någon målsättning från regeringen som handlar om att vi ska flyga mindre och att vi ska transportera oss på andra sätt.

Min första kompletterande fråga till ministern är: Anser ministern att det behövs en målsättning för flygets utsläpp och kanske också för vårt flygande som sådant? Det handlar om att vi sätter upp en målsättning och säger: Så här mycket ska utsläppen minska fram till det här året.

Jag satt med i den parlamentariskt tillsatta Miljömålsberedningen. Där kom vi överens om att transportsektorns utsläpp måste minska totalt med 70 procent till 2030. Men det internationella flyget omfattas inte av den målsättningen. Det var väldigt beklagligt att det blev på det sättet. På något vis flyger flyget hela tiden under radarn. Flyget kommer hela tiden undan. Det är momsbefriat och skattebefriat, och det finns ingen konkret målsättning och inte heller några andra styrmedel.

När det gäller överenskommelsen inom det internationella flygfartsorganet ICAO är det självklart bra med en global överenskommelse. Men det räcker inte på långa vägar. Det är en överenskommelse som tillåter att flygets utsläpp får öka, och det tycker jag inte att vi kan acceptera. Jag hörde inte riktigt ministerns strategi för hur man ska kunna vässa den överenskommelsen och se till att det blir en överenskommelse som bringar ned utsläppen från flygindustrin.

Sedan finns det mycket som vi kan göra här på hemmaplan, där vi inte behöver vara beroende av andra länder, krångliga förhandlingar och så vidare. Som jag sa tidigare: Jag välkomnar utredningen om en flygskatt, och jag hoppas att vi kan införa denna skatt så fort det bara går.

Men det finns andra saker som vi kan och borde göra här på hemmaplan. Man skulle kunna ha kvotplikt för flygbolagen, alltså att de måste blanda i en viss andel biodrivmedel i bränslet eller överlag förbruka en viss andel. Vi skulle kunna se till att vi betalar full moms på alla flygresor. Vi skulle kunna verka för att det blir en skatt också på flygbränsle; det är ju skattebefriat i dag. Som jag sa tidigare: Vi borde ha en målsättning för hur mycket flygets utsläpp ska minska fram till ett visst årtal, låt oss säga 2030, och vi borde säga att flygets utsläpp ska minska med si och så mycket fram till dess.

Vad säger infrastrukturminister Anna Johansson om de förslag som jag har tagit upp både på internationell nivå och när det gäller det vi kan göra här hemma i Sverige?

Anf. 34 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Som jag inledde med att säga är detta en viktig fråga för regeringen. Sverige har genom sina myndigheter varit aktivt i att driva fram avtalet på internationell nivå. Som jag också sa kan man ha synpunkter på ambitionsnivån, innehållet och utformningen av avtalet, men det är första gången i världshistorien som det finns ett avtal globalt på plats som över huvud taget närmar sig frågan om att flygets miljö- och klimatpåverkan måste minska. Jag tycker ändå att det är ett viktigt steg och en viktig milstolpe i att ta sig an dessa problem, som till sin karaktär är globala. Flyget är till sin karaktär en internationell företeelse, och därför är det naturligtvis viktigt att verka på internationell nivå för att påverka flygets utsläpp.

Flygskatten är ett viktigt instrument som vi hoppas att vi kan få möjlighet att införa i Sverige. Om inte annat är det en viktig påminnelse om att flyget är en klimatbov – så får man väl ändå uttrycka det – i förhållande till andra. Det gäller inte totalt sett, eftersom flyget står för en mindre andel, men i förhållande till hur många flygresor som företas jämfört med exempelvis bilresor står flyget för en alldeles för stor andel av klimatutsläppen.

Det är inte heller tillräckligt beforskat i vilken utsträckning höghöjdsutsläppen påverkar både klimat och atmosfär, och där behövs ytterligare forskning. Men det behövs också åtgärder för att minska miljöpåverkan.

Det man kan konstatera är att inrikesflyget har minskat under de senaste åren medan tågresandet har ökat ganska dramatiskt under samma period. Det är naturligtvis oerhört positivt, och denna utveckling bör fortsätta. I sammanhanget är det viktigt att framhålla planerna på att tillföra ny kapacitet i järnvägssystemet. Det gäller både att underhålla det som finns och att tillföra ny kapacitet. Jag är övertygad om att det kommer att behövas både ytterligare styrmedel och andra åtgärder, till exempel ytterligare teknisk utveckling, för att åstadkomma förbättringar.

Regeringen kommer att vara aktiv både på EU-nivå och på internationell nivå för att dels se till att de länder som har undertecknat avtalet också lever upp till det – det är det första steget – dels att så småningom vässa avtalet och göra det skarpare och tydligare.

Till att börja med måste vi ändå glädjas åt och se det som positivt att avtalet äntligen har kommit på plats, för det är en viktig händelse.

Anf. 35 JENS HOLM (V):

Herr talman! Tillåt mig att dra en parallell till våra landbaserade utsläpp här i Sverige. Mellan 1990 och 2015 har våra utsläpp av växthusgaserna här i Sverige minskat med 25 procent. Det är ingen dålig utveckling. Detta är resultatet av ett idogt arbete både från oss politiker och från alla medborgare.

Under samma period, 1990–2015, ökade flygets utsläpp med 61 procent. När alla andra utsläpp minskar ökar flygets utsläpp. Det är lite grann denna krisinsikt – att vi måste agera *nu* – som jag saknar hos regeringen. Förslaget om en flygskatt är bra, men det är mycket mer som behöver göras. Att vässa ICAO-avtalet är bra, men jag får inget besked om hur det ska göras. Ministern får gärna berätta. Att agera inom EU, där flygets utsläpp finns inom utsläppshandeln, är bra. Där måste mycket mer göras.

Sedan finns det en mängd saker som vi kan göra här och nu i Sverige. Jag nämnde detta, men jag fick inget svar. Vi kan införa kvotplikt för biobränsle för flyget. Det är jättebra att satsa på andra färdmedel, inte minst järnvägen. Här är saker på gång, men vi behöver investera ännu mer.

Full moms på flygets alla resor borde vara en självklarhet. Skatt på flygets bränsle borde vi också ha. Sist men inte minst: Vi har målsättningar för andra sektorer när det gäller hur mycket deras utsläpp ska minska. Det finns ingen målsättning för hur mycket flygets utsläpp ska minska med till exempelvis 2030. Är Anna Johansson beredd att införa en sådan målsättning för flygets utsläpp?

Anf. 36 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag är i alla fall beredd att gå vidare med att titta på ytterligare åtgärder för att komma till rätta med det här. Tyvärr är flyget, förutom att det har en negativ klimat- och miljöpåverkan, samtidigt en förutsättning för att hela vårt land ska leva. Det är en förutsättning för att man ska kunna driva företag i alla delar av vårt land och att man ska kunna ha en tillgänglighet till andra delar av världen som i en globaliserad värld naturligtvis är både önskvärd och värdefull.

Utmaningen här handlar om att få ned den negativa klimat- och miljöpåverkan och att ersätta flyget där så är möjligt med andra färdmedel. Ibland kanske man kan ersätta flyget med inga resor. Men vi har till exempel en växande turistmarknad i Sverige som är en viktig del i att öka antalet arbetstillfällen, att få ned arbetslösheten och att skapa goda levnadsmöjligheter i hela vårt land. Där är flyget en viktig faktor vare sig man vill eller inte.

Precis som i alla andra hänseenden handlar det om att balansera de tre olika dimensionerna i hållbarhetsbegreppet på ett sätt som gör att vi når så långt som möjligt i alla tre dimensionerna. Här finns mer att göra på flyget.

När det gäller kvotplikt är det nog så att tillgången på alternativa drivmedel inom flygsektorn än så länge är alldeles för låg. Där behöver man också titta på vilka åtgärder som kan vidtas för att understödja en positiv utveckling samtidigt som marknaden själv måste ta ett ansvar. Jag är definitivt beredd att titta vidare på många olika åtgärder på många olika nivåer

och med beaktande av att balansera olika mål mot varandra, vilket är alldeles nödvändigt i det här sammanhanget precis som i alla andra sammanhang.

Jag vill tacka för debatten och önska ledamoten en god jul.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2016/17:50
20 december

Svar på
interpellationer

§ 11 Svar på interpellation 2016/17:176 om Förbifart Söderköping

Anf. 37 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Staffan Danielsson har frågat mig om det är min bedömning att Trafikverket och sedan regeringen kommer att med hög prioritet ta in Förbifart Söderköping i transportplan 2018–2029 så att den nu vid samrådsmöten presenterade tidsplanen kommer att kunna hållas.

I den nationella trafikslagsövergripande planen för utveckling av transportsystemet för perioden 2014–2025 som den dåvarande regeringen beslutade om i april 2014 återfinns objektet E22 Förbi Söderköping. Objektet ingick därefter i regeringens senaste beslut som fattades i december 2014 om vilka projekt som får byggstarta inom ett till tre år, det vill säga 2015–2017.

I maj i år föreslog Trafikverket för regeringen att objektet i stället bör få förberedas för byggstart inom fyra till sex år. Motivet för detta är att Trafikverket har gjort ett annat ställningstagande om valet av teknisk lösning: Myndigheten planerar nu för en akvedukt i stället för en öppningsbar bro. Detta innebär sannolikt också kostnadsfördyringar för objektet. I ett brevsvaret daterat den 8 december från Trafikverket till berörda regioner och kommuner, som Näringsdepartementet fått för kännedom, konstaterar Trafikverket att akveduktlösningen innebär en väsentlig förbättring för alla trafikslag och att den ökade investeringskostnaden är samhällsekonomiskt motiverad.

Den 11 oktober 2016 lade regeringen fram propositionen *Infrastruktur för framtiden – Innovativa lösningar för stärkt konkurrenskraft och hållbar utveckling*, med förslag om ekonomiska ramar och inriktning för perioden 2018–2029, till riksdagen. Efter riksdagens beslut om propositionen fortsätter nu arbetet med åtgärdsplanering, som ska leda fram till en ny nationell trafikslagsövergripande plan för utveckling av transportsystemet 2018–2029. I åtgärdsplaneringen identifieras de objekt som ska prioriteras. Regeringen avser att uppdra åt Trafikverket att lämna förslag till nästa nationella plan. Regeringen avser sedan att fastställa planen under våren 2018.

Den nuvarande nationella trafikslagsöverskridande planen för utveckling av transportsystemet omfattar perioden 2014–2025. Den gäller givetvis tills något annat beslutats. Jag kan inte föregripa framtida beslut men noterar samtidigt att de flesta objekt brukar kvarstå när en ny plan beslutas.

Anf. 38 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret, som jag ska försöka tolka så positivt som det är möjligt.

Jag vet självfallet att regeringen inte får utöva ministerstyre, och därför kan inte Anna Johansson här i dag tala om exakt när byggstart blir för den så hett efterlängta förbifarten för Europaväg 22 utanför Söderköping. Dock kommer regeringen att fastställa den kommande transportplanen för åren 2018 till 2029 under våren 2018, och där väger infrastrukturministerns ord självfallet tungt.

Trots ett idogt byggande av vägar i många hundra år i Sverige återstår det fortfarande mycket att bygga. För östra Östergötland, för Söderköping samt för östra Sverige från Kalmar till Norrköping är Europaväg 22 en mycket viktig transportled.

Vägen har i alla tider gått igenom Söderköping, en av Sveriges äldsta städer. Bygget av Göta kanal på 1800-talet var bra men gav och ger väldiga köer vid broöppningarna. Lägg till detta de många trafikljusen, vilket effektivt bromsat trafiken i många decennier. Detta blir alltmer frustrerande både för nytto- och privattrafiken och för Söderköpings kommun. Det hämmar utvecklingen i regionen och i kommunen.

Redan för 20 år sedan började planeringen för att leda E22 förbi Söderköping. Det var långa diskussioner om var och hur vägen skulle dras. Akvedukt, tunnel, broar, båtlyft och nu åter akvedukt har varit lösningar.

Centerpartiet har länge styrt i Söderköping, och jag vet vilken tid och kraft som man har lagt ned under decennier för att driva på den nya vägen, oftast i brett samarbete med andra. Enligt gällande transportplan, som ministern sa, ska Förbifart Söderköping börja byggas nästa år och vara klar 2020. Men så blir det inte. De djärva planerna med en båtlyft vid Göta kanal har övergivits och i stället ska nu en akvedukt under kanalen bli lösningen. Det ansågs inte möjligt för 15 år sedan, men nu är det möjligt.

Statsrådet redovisade nuläget bra; Trafikverket anser, enligt besked helt nyligen den 8 december, att akveduktlösningen, trots att den blir dyrare, innebär en väsentlig förbättring och att den är samhällsekonomiskt lönsam. Och Trafikverket anser att byggstart kan bli mellan 2020 och 2022.

Jag välkomnar Trafikverkets tydliga och klara besked i både sak- och byggstartsfrågan. Det blir en akvedukt, den är samhällsekonomiskt lönsam och byggstart kan bli inom fyra år. Vägen står då klar ca 2023.

Statsrådet hänvisade i sitt svar till att så länge inte annat beslutats gäller nuvarande beslut, nämligen byggstart 2017. Det är korrekt men överspelat – det vet vi. Sedan sa Anna Johansson: ”Jag kan inte föregripa framtida beslut, men noterar samtidigt att de flesta objekt brukar kvarstå när en ny plan beslutas.”

Men hallå, ministern! Så rädd för ministerstyre behöver man ändå inte vara. Trafikverket är glasklart; det vill sätta igång bygget inom fyra till sex år, vilket säkert kommer att framgå i verkets kommande förslag till ny transportplan.

Jag hoppas att ministern kan backa upp Trafikverket och säga att det ligger mycket i verkets färskas slutsatser och bedömning om när väg E22 kan förverkligas förbi Söderköping!

Jag tackar för svaret. Det gick i rätt riktning, men jag hoppas på förtydliganden under debatten.

Anf. 39 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Min utgångspunkt är att de objekt som ligger i nationell plan ligger kvar där, om det inte är så att förutsättningarna på något genomgripande sätt har förändrats. Det innebär att man kan komma till andra slutsatser i nästa nationella plan. Den rätten får naturligtvis varje regering förbehålla sig.

Samtidigt är det viktigt att se att det är fråga om långsiktiga beslut. De kräver en så bred enighet som möjligt och att de beslut som fattas håller över tid. Allt annat vore ekonomiskt ineffektivt, och det skulle finnas risk för att stora pengar skulle läggas på projektering och förarbeten som sedan inte utmynnar i något byggande. Det vill alla partier undvika så långt det är möjligt.

Samtidigt går det inte att blunda för att det är problematiskt när objekt blir väsentligen mycket dyrare än vad det finns medel avsatta för i gällande plan.

Just nu finns flera sådana objekt som är under omprövning eller som har visat sig bli betydligt dyrare än vad som var planerat från början. Skulle alla objekten ograverat tas in, med sina fördyringar, skulle de tränga undan annat som ligger lite längre fram i planeringen. Här finns självklart en motsättning som på något sätt behöver hanteras i det fortsatta arbetet.

Regeringens ambition är att de olika identifierade objekt som har stor samhällsekonomisk nytta för näringslivets framkomlighet, för pendlingsmöjligheter, för minskad klimatpåverkan och för ökad mobilitet ska fortsätta att finnas med i planeringen. Men låt mig ändå framföra brasklappen att stora fördyringar självklart är en försvarande omständighet i sammanhanget.

Anf. 40 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Min tolkning av det Anna Johansson just har sagt är att lönsamma projekt ska fortsätta medan ett och annat kan få stryka på foten. Jag tolkar det som att det inte handlar om Söderköping.

Jag kan ta upp en lokal fråga, som statsrådet inte kan lösa men som är rätt viktig. Regionala anslutningsvägar av stor betydelse för Söderköpings utveckling fanns tidigare med i projektet men har försämrats i de senaste förslagen. En större väg föreslås bli enskild, vilket känns mycket märkligt. Här begär jag inte något svar från statsrådet, men jag hoppas att frågan kan lösas genom fortlöpande dialog mellan Trafikverket och kommunen. I dag råder dock osäkerhet.

Jag fick ett bra interpellationssvar eftersom det redovisade saken. Det finns en stor oro i regionen. Man har väntat så länge, men det finns planer.

Frågan ligger nu hos regeringen. Trafikverket lade fram ett förslag till regeringen i maj i år och sa att det blev lite dyrare, men det är en bättre och mer samhällsekonomiskt lönsam lösning. Som ministern sa ska ett uppdrag ges till Trafikverket att göra en ny trafikplan. Planen kommer tillbaka till regeringen, och sedan blir det ett beslut om ungefär ett och ett halvt år.

Jag vill i den här debatten lyfta fram situationen i Söderköping. Vi är säkert överens om att av klimatskäl, regionskäl och utvecklingskäl behövs bygget, och det finns en konkret plan. Fördyringen får inte leda till att frågan försenas ytterligare.

Trafikverket är tydligt i sitt resonemang. Arbetet ska vara lönsamt. Jag hoppas verkligen att regeringen kommer att landa i att objektet kommer att vara med i den tidsplan som Trafikverket har föreslagit för regeringen.

Om ministern kan uttrycka sig ändå något mer positivt om Söderköping skulle regionen och kommunen ta emot det som en liten julklass!

Anf. 41 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det hade jag gärna gjort! Jag får många frågor som handlar om hur regeringen ställer sig till enskilda objekt. För tydlighetens skull är det viktigt att ha samma principiella inställning, det vill säga att vi inte lämnar några besked om enskilda objekt förrän i den nationella transportslagsövergripande planen 2018.

Däremot är min grundinställning att de objekt som redan finns i nationell plan, utpekade objekt, redan är utredda och bör ligga kvar. Om förutsättningarna på olika sätt har förändrats kan det finnas anledning att göra andra prioriteringar i nästa nationella plan, men för att vårt infrastrukturplaneringsinstrument ska fungera är det i huvudsak så att de här planerna behöver vara hyggligt intakta över tid. Därför hade det också varit välkommet med en bredare överenskommelse om infrastrukturpropositionen, men det behöver vi inte orda om här.

Man kan väl också konstatera att det finns stora behov i transportsystemet runt om i Sverige. Samtidigt är resurserna tyvärr inte oändliga utan tvärtom i allra högsta grad ändliga. Nu höjer regeringen ambitionsnivån väsentligt och utökar ramarna för det här området med 100 miljarder för nästkommande planperiod. Det är välkommet; det behövs. Vi behöver förstärka transportmöjligheterna i Sverige, både för att öka näringslivets konkurrenskraft och för att underlätta den helt nödvändiga omställningen av transportsystemet till att bli mer hållbart.

Det ska också sägas att just det här projektet har den egenheten att förändringen som nu är föreslagen av Trafikverket innebär en fördyring som gör att det blir svårt att hantera i förhållande till att planen rymmer fler och andra objekt i andra delar av landet som företrädarna för de regionerna självklart brinner för lika starkt som Staffan Danielsson brinner för Söderköping. Det är ett problem.

Samtidigt är just den här lösningen inte bara samhällsekonomiskt lönsam. Trafikverket pekar på att den också är driftsekonomiskt lönsam, alltså att livscykelkostnaden för projektet blir lägre med den nu föreslagna lösningen än den hade blivit med den tidigare föreslagna lösningen eftersom man får lägre driftskostnader och lägre underhållskostnader. Öppningsbara broar är kostsamma att driva och innebär dessutom ett större riskmoment i olika avseenden. Det bör man naturligtvis väga in i det fortsatta arbetet.

Pudelns kärna är ändå att det här skulle kosta mer pengar och förbruka en större del av de resurser som finns avsatta i nationell plan än den nationella planen föreskriver. Det är det som regeringen så småningom kommer att behöva ta ställning till. Men jag tackar för frågan och hoppas att vi ska kunna hitta bra lösningar även på problemet i Söderköping.

Anf. 42 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Men i förhållande till de 100 miljarderna – och ministern vet att Centerpartiet alltid står upp för mer resurser till infrastruktur över

hela landet – handlar fördyringen i Söderköping om några tiondels procent, så jag tolkar ministrernas svar positivt.

För att sammanfatta: Trafikverket anser att Förbifart Söderköping är angelägen att bygga, att kulvert är den bästa lösningen, att det är samhälls-ekonomiskt lönsamt och att byggstart sannolikt kan ske redan 2020. Jag välkomnar detta, och jag vill framhålla att det är mycket viktigt att det här skrivs in i den kommande transportplanen. Det vore ytterst olyckligt med förseningar, och det är det som jag med den här interpellationen har velat fästa regeringens och infrastrukturministrernas uppmärksamhet på.

Det är inte var dag vi diskuterar Söderköping i Sveriges riksdag. Nu är det gjort, och jag anser det vara mycket väl motiverat. Östra Sverige från Kalmar till Norrköping samt Söderköping behöver snarast få bort väg E22 från stopp och långa köer genom staden till en snabb förbifart utanför.

Än en gång: Jag hoppas och tror att denna debatt har bidragit till att sätta tryck i frågan. Jag är nöjd med vad Trafikverket säger. Jag hoppas att statsrådet trots sina lite mer försiktiga uttalanden kommer att tänka på E22 och på Söderköping och östra Sverige när transportplanen ska fastställas så att det kan bli som Trafikverket vill.

Tack för en bra diskussion och god jul!

Anf. 43 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Tack, Stellan Adolfsson, för debatten! Staffan Danielsson! Jag ber om ursäkt för felsägningen.

Det är ju så med den här typen av frågor att när det uppstår fördyringar och förseningar uppstår det också stor oro. Samtidigt är det viktigt att Trafikverket hanterar de medel som är avsatta av skattebetalarnas pengar på ett ansvarsfullt sätt och ser till att få ut så mycket samhällsnytta som möjligt för varje skattekrona. Därför går det inte att säga: Det gör inte så mycket att det blir fördyringar – kör ändå! Det kan man kanske säga en eller möjligen två gånger, men upphöjer man det till en princip kommer det att få helt orimliga konsekvenser.

100 miljarder är förvisso väldigt mycket pengar, men de ska också täcka väldigt stora behov i infrastrukturen runt om i vårt land. Inte minst järnvägsunderhållet är någonting som regeringen satsar mycket på – av för de flesta, tror jag, väldigt uppenbara skäl. Vi behöver få fungerande transportmöjligheter på järnvägen, men vi behöver också säkerställa trafiksäkerheten på våra vägar och att vi moderniserar även på vägsidan så att vi också där kan minska klimatutsläpp och få effektivare transporter.

Jag tackar igen för debatten och tillönskar Staffan Danielsson en god jul!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2016/17:178 om konsumtionens miljö- och klimatpåverkan

Anf. 44 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Jens Holm har frågat miljöministern om det är ministrernas bedömning att Sveriges ekologiska avtryck är hållbart, om ministern avser

Prot. 2016/17:50
20 december

Svar på
interpellationer

att ta fram ett mål för hur mycket de konsumtionsrelaterade utsläppen ska minska och om ministern avser att vidta åtgärder för att minska köttkonsumtionens miljö- och klimatpåverkan, till exempel genom en målsättning om minskad köttkonsumtion. Interpellationen har överlämnats till mig.

Den genomsnittliga konsumtionen i Sverige är inte miljömässigt hållbar. Regeringen har därför stort fokus på klimat- och miljöfrågorna och satsar på ambitiösa utsläppsminskningar både på hemmaplan och utanför Sveriges gränser. I budgetpropositionen presenterar vi en strategi för hållbar konsumtion med en rad åtgärder för att effektivisera resursanvändningen och stimulera mer hållbara sätt att konsumera.

Regeringen avser bland annat att ge Konsumentverket i uppdrag att inrätta ett forum för miljösmart konsumtion som tar sikte på ett fördjupat samarbete mellan offentliga aktörer, forskarsamhället, näringslivet och det civila samhällets organisationer.

När det gäller den växande delen av utsläppen från konsumtion som sker via import krävs också internationell samverkan, och här arbetar regeringen aktivt. Parisavtalet uttrycker höga ambitioner, och ett stort antal länder har undertecknat avtalet.

Regeringen avser att lämna en proposition i början av 2017 med utgångspunkt i Miljömålsberedningens betänkande. Miljömålsberedningen bedömer att vi i dag inte har något robust underlag för att sätta upp och mäta ett etappmål för konsumtionens klimatpåverkan. I den nyligen presenterade forskningspolitiska propositionen ökar vi ytterligare forsknings- satsningarna och framhåller klimatutmaningen som ett av de strategiskt viktiga forskningsområdena.

Konsumtionen av kött i Sverige och i världen har ökat under en längre tid, vilket medför en större påverkan på miljö och klimat. Som konsument kan vi bidra till minskad miljöpåverkan genom att göra miljösmarta matval. Hur kosten sätts samman är en viktig faktor; en annan är matsvinnet. Inom ramen för strategin för hållbar konsumtion avser regeringen bland annat att ge Konsumentverket i uppdrag att stimulera miljösmarta konsumtionsmönster. Även den offentliga upphandlingen är betydelsefull när det gäller att styra mot hållbara livsmedel, vilket kommer till uttryck i den nationella upphandlingsstrategin och i uppdrag till Upphandlingsmyndigheten. Det kan också konstateras att förutsättningarna för att producera hållbara livsmedel är goda i Sverige och att vi har jämförelsevis höga miljö- och djurskyddsambitioner.

Anf. 45 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag vill tacka ministern för svaret på min interpellation. Jag tycker att det här är en viktig fråga.

När vi i Sverige rapporterar in till FN och världssamfundet om våra utsläpp av växthusgaser rapporterar vi in resultatet av de utsläpp som sker på svenskt territorium. De utsläpp som sker ifall vi tar ett flygplan till Thailand eller köper en ny mobiltelefon som är tillverkad i Kina eller kött och andra livsmedel som är producerade i andra länder, de utsläppen sker i de länderna. De sker inte i Sverige. De senare brukar kallas konsumtionsbaserade utsläpp, och det är utsläpp som snabbt växer. Vi har i dag inga mål och väldigt få styrmedel för att de ska minska.

Världsnaturfonden kom för några veckor sedan med en ny rapport, *Living Planet Report 2016*, där man konstaterar att varje svensk behöver

sju hektar odlingsbar mark för att försörja sig i ett år. Det är ungefär sex gånger så mycket mark som en människa i Tanzania behöver. Man konstaterar också att om alla skulle leva som vi gör i Sverige skulle det behövas mer än fyra jordklot för att alla skulle kunna upprätthålla samma livsstil som här.

Vi förstår ju att detta inte alls är hållbart och att något måste göras. Vi har också inom ramen för miljömålssystemet ett övergripande mål som kallas för generationsmålet. Det handlar om att alla stora miljö- och klimatfrågor ska vara lösta när vi lämnar över planeten till nästa generation, och vi ska inte flytta över ansvaret till andra länder så att utsläppen ökar där.

I denna debatt skulle jag vilja veta om regeringen är beredd att sätta upp en separat målsättning, ett etappmål, för att särskilt hantera utsläppen från vår konsumtion. Precis som ministern nämnde fanns den diskussionen inom ramen för den rapport från Miljömålsberedningen som jag nu visar upp. Där diskuterade vi möjligheten att ha ett etappmål för konsumtionsbaserade utsläpp. Jag skulle inte riktigt formulera mig som Per Bolund, för det som Miljömålsberedningen ändå sa var att det står varje regering fritt att formulera etappmål, till exempel för minskade utsläpp från vår konsumtion.

Jag är lite besviken på regeringen för att man inte har gjort detta. I stället har regeringen lagt fram en strategi för hållbar konsumtion. Den välkomnar jag – jag tycker att det är jättebra. Men det jag saknar i strategin är just mätbara, konkreta målsättningar. Vad är det regeringen egentligen vill med konsumtionsstrategin? Det får Per Bolund gärna berätta. Hur mycket förväntar man sig att utsläppen ska minska? Vad är det för slags utsläpp som ska minska? Hur kan vi mäta det? Och vad gör vi om inget händer tack vare strategin?

Jag frågar också om köttkonsumtionen, då jag vet att den har ökat med 40 procent i Sverige. Detta är, som Per Bolund också var inne på, ohållbart. Det är väldigt snabbt ökande utsläpp. I dag står animaliekonsumtionen i Sverige för ungefär lika stora utsläpp som alla våra 4,5 miljoner bilar. Här tycker jag att det hade varit klädsamt om regeringen hade kunnat anta en målsättning för minskad köttkonsumtion och minskade utsläpp och för en mer hållbar konsumtion när det gäller mat. Varför gör inte regeringen det, Per Bolund?

Anf. 46 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Jag vill tacka Jens Holm för en väldigt viktig interpellation. Jag är själv djupt engagerad i konsumtionsfrågor, och inte minst i konsumtionens påverkan på både miljömässig och social hållbarhet.

Det är också anledningen till att regeringen har tagit det ganska unika steget att inleda ett arbete med att fokusera på konsumtionen och hur den påverkar Sverige och vår omvärld. Som första regering i världen har vi också tagit fram en strategi för hållbar konsumtion. Där ingår åtgärder som sänkt kostnad för att reparera våra prylar, oavsett om det är att gå med cykeln till cykelhandlaren, att laga skorna hos skomakaren eller att laga vitvaror som vi har i våra hem. Vi arbetar alltså självklart med att minska utsläppen från konsumtionen.

Vi har också sett en glädjande tendens. Det har varit en oroande utveckling sedan 90-talet: Utsläppen från svensk konsumtion har enligt den

statistik vi har tillgång till ökat under lång tid. Under de senaste åren har vi faktiskt börjat se en vändning, och utsläppen har börjat minska. Det är en utveckling som vi väldigt gärna vill driva på ytterligare och få ännu mer fart på.

Jag tror att detta beror mycket på att konsumenterna i Sverige också har börjat agera. Man vill vara en del av lösningen, och nu agerar man för att minska miljöpåverkan av sin konsumtion. Vi ser att människor köper alltmer ekologiska livsmedel. Försäljningen har ökat med 40 procent per år de senaste åren – en fördubbling vartannat år. Sverige håller också på att ta över platsen som ledande land när det gäller andelen ekologisk produktion och konsumtion. Vi ser samma utveckling när det gäller Fairtrade-märkta produkter: Konsumenterna har ökat sina inköp av dem väldigt mycket.

Vi vill såklart att denna positiva utveckling med minskade utsläpp ska fortsätta, och därför har vi tagit fram strategin för hållbar konsumtion. Som jag ser det är det ett otroligt viktigt steg. Vi är den första regeringen som gör det, i Sverige och, vad jag känner till, också i världen. Det är ett sätt att skapa rådighet så att vi helt enkelt får fram styrmedel som gör att vi kan påverka konsumtionens miljöpåverkan och utsläpp. Vi får också fram mer kunskap om åtgärder och deras koppling till den faktiska miljöpåverkan som konsumtionen har.

Jag tror att man måste ta dessa steg innan man kan sätta ett exakt mål för hur mycket utsläppen ska minska och var någonstans vi ska hamna. Har vi inte kunskapen om hur vi kan ta kontroll över utsläppen och hur vi kan mäta dem och få bra statistik är det svårt att sätta ett relevant mål som det finns en bred samsyn och uppbackning kring.

Inom strategin fokuserar vi på de områden där konsumtionen har stor miljöpåverkan. Vi vet att det är framför allt transporter, livsmedel och bostäder, som tillsammans står för ungefär 80 procent av vår individuella konsumtions miljö- och klimatpåverkan. Självklart behöver vi arbeta med alla de områdena för att minska miljöpåverkan.

När det gäller transporter har vi arbetat både med att introducera mer hållbara transportslag och med att använda ekonomiska styrmedel. Nu senast har vi föreslagit en flygskatt för att flyget också ska betala för sin klimatpåverkan.

När det gäller maten arbetar regeringen med en livsmedelsstrategi, som vi hoppas kunna lägga på riksdagens bord inom kort. Vi har också, i dialog med branschen, fått igenom att det ska tas fram en ursprungsmärkning av kött även på restaurang, så att man får bättre information som konsument.

Och när det gäller boendet stöder vi både effektiva bostäder vid nybygge och upprustning av bostäder för att de ska bli mer energieffektiva.

På alla dessa områden arbetar vi alltså med strategiska åtgärder, och jag tror att det kanske är viktigare för att få saker att hända än att sätta upp mål som ibland ligger långt in i framtiden och är ganska diffusa. Det är bättre att ha verkstad nu än att ha mål långt in i framtiden.

Anf. 47 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag välkomnar mycket av det som regeringen gör. Det finns ju i budgeten, och den har regeringen förhandlat om med oss i Väns-terpartiet.

Men det finns ett anslag i det som Per Bolund säger som jag inte riktigt tycker räcker. Jag tycker att det handlar mycket om att vi som individer och konsumenter ska göra medvetna val. Vi ska få mycket information, det ska märkas och sådana saker. Det är jättebra att göra medvetna val, men detta är en så pass viktig fråga att vi måste ta ett större ansvar och inte bara rulla över det till individerna.

Jag tänker lite på hur vi har agerat tidigare i Sverige när det gäller hållbarhets-, effektivitets- och energifrågor. Nu spolar vi tillbaka tiden till 1973. Då inträffade en oljekris i världen. Oljepriserna sköt i höjden, och alla blev medvetna – kanske mer utifrån ett självförsörjningsperspektiv – om att vi inte kan vara beroende av olja från diktatoriska stater i Mellanöstern, om jag får generalisera lite.

Här i Sverige gjorde vi en massa saker för att snabbt fasa ut oljan. Vi byggde ut fjärrvärmesystem, vi höjde energiskatten, vi införde byggnormer för lokaler och bostäder och så vidare – allt med perspektivet att vi skulle bort från oljeberoendet. Och det var väldigt effektivt. Mellan 1970 och 1990 minskade utsläppen i Sverige från 100 miljoner ton till 70 miljoner ton; 30 procent av utsläppen försvann alltså. Det är faktiskt en snabbare minskning än den vi har sett de senaste 20 åren, som vi också brukar tycka är ganska bra. Detta var ändå före klimatpolitikens tid.

Varför gick det så fort då? Jo, jag tror att det var för att staten agerade väldigt tydligt. Man hade en väldigt tydlig målbild av vart man ville någonstans.

Jag tror att Per Bolund fortfarande är ute och springer en del i jogging-spåret. Det brukar jag också göra, och något vi löpare vet är att man måste veta vart man ska. Man måste ha en klar bild av det; annars springer man vilse.

Jag tycker att det är likadant med klimatpolitiken. Om man inte sätter upp en målsättning för hur mycket man vill att utsläppen ska minska, och när, blir det ärligt talat lite ad hoc. Det blir lite si och så. Man kastar ut lite åtgärder och hoppas att det ska bli något av det.

Därför vill jag återigen ställa frågan till Per Bolund. Hela miljörelsen, Klimatmålsinitiativet och mängder av experter och sakkunniga inom ramen för Miljömålsberedningens arbete har sagt: Vi behöver ett etappmål för minskningen av utsläppen från vår konsumtion. Varför kan inte Sverige vara berett att införa det, Per Bolund? Det skulle på ett väldigt elegant sätt komplettera den konsumtionsstrategi som regeringen nu har tagit fram och som jag som sagt välkomnar.

Sedan har jag en fråga om köttkonsumtionen. Köttkonsumtionen har ökat med mer än 40 procent sedan 1990. I dag står animaliekonsumtionen för lika stora utsläpp som våra bilar. När det gäller bilarna har vi målsättningen om en fossilfri fordonsflotta, och vi har en mängd åtgärder på plats för att minska utsläppen. Både Bolund och jag vet att mer behöver göras, men vi är i alla fall på väg. Men detta med köttkonsumtionen känns ärligt talat som något av en helig ko. Det är ingenting som man får göra där.

När miljöminister Karolina Skog kommenterade Världsnaturfondens förslag om att halvera utsläppen från den svenska köttkonsumtionen var det inget som regeringen ville kännas vid.

Vi i Vänsterpartiet vill ha en handlingsplan för att minska köttkonsumtionen, både för djurens skull och för att minska utsläppen. Kan inte regeringen införa detta, Per Bolund?

Anf. 48 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Vi nöjer oss inte med bara en fossilfri fordonsflotta och ett fossilfritt transportsystem, utan vi vill ha ett fossilfritt välfärdssamhälle. Sverige ska bli ett av de första länderna som faktiskt blir fossilfria. Det inbegriper självklart också jordbrukssektorn; det gäller alla sektorer som finns i vårt land. Vi har höga ambitioner – högst ambitioner i världen, skulle jag säga. Vi genomdriver också en politik som gör att vi når de ambitionerna.

När det gäller till exempel utfasningen av olja har mycket av det som skett efter 1970-talet handlat om att vi har genomfört grön politik, till exempel den gröna skatteväxling som Miljöpartiet var med och drev igenom i budgetsamverkan med en tidigare regering. Där såg vi till att kostnaden för att elda olja i värmeverk och i hushåll blev så hög att man faktiskt började gå över till hållbara uppvärmningssätt, till exempel pelletsvärme eller bergvärmepumpar. Det fick väldigt stor effekt så till vida att vi nu har ett minimum av oljeanvändning i uppvärmningssektorn.

Vi har sett till att driva igenom förändringar genom den ekonomiska politiken under lång tid. Det fortsätter vi med även i regeringsställning. Vi fortsätter med den gröna skatteväxlingen i och med att vi nu också höjer skatten på flyg enligt det förslag som vi håller på att arbeta fram. Samtidigt har vi möjlighet att sänka andra skatter, till exempel på anställningar och arbete.

Liknelsen med joggning är kanske inte helt optimal. Åtminstone jag själv brukar springa mina joggningsvarv i en runda. Jag har även sprungit maraton här i Stockholm, och även om det är två varv kommer man ändå tillbaka till samma ställe. Det vill jag inte göra med miljöpolitiken, utan jag vill ju att vi ska röra oss framåt hela tiden och komma till ett nytt och hållbart samhälle. Därför arbetar vi hela tiden intensivt med att ta fram åtgärder på alla de områden där vi vet att vi har en stor miljöpåverkan.

Konsumtionen är otroligt viktig för att vi ska nå generationsmålet, och därför har vi också lanserat strategin för hållbar konsumtion. Det tycker jag är att verkligen visa ledarskap – att ge sig in på områden där det ibland kan upplevas som om man kommer med pekpinna. Men vi upplever att det finns en så stark vilja och ett så starkt engagemang från konsumenter att vi från regeringens sida vill understödja den utvecklingen.

När det gäller köttkonsumtionen finns det också en rekommendation från Livsmedelsverket som säger att man inte ska äta mer än 500 gram kött per person och vecka. Det är hälsorelaterat. Men där har vi en indikation på var vi bör hamna någonstans för att vi också ska behålla en god folkhälsa i vårt land. Det finns också internationella studier som visar på att en överdrivet stor konsumtion av särskilt rött kött har hälsoeffekter som är negativa. Det kan bland annat, enligt studier, ge fler cancerfall i populationen.

Vi arbetar med att se till att vi äter både hållbart och hälsosamt. I livsmedelsstrategin, som vi nu arbetar med, handlar det mycket om fokus på hur vi kan få en hållbar livsmedelsförsörjning i Sverige. Där vill vi också samverka internationellt.

Jag är glad över att vi har en internationell samverkan och en överenskommelse på internationell nivå där alla länder måste leverera. Sverige ligger ju i framkant, både när det gäller att genomföra det som vi kom överens om i Paris, om att få ett hållbart klimat, och Agenda 2030 med de

globala hållbarhetsmålen. Samstämmiga studier pekar på att Sverige faktiskt är ledande i att uppnå de målen. Vi är den nation som har det bästa arbetet och som har kommit längst.

Nu kommer vi dessutom med en strategi för hållbar konsumtion för att ytterligare elda på det hela. Vi kommer med ekonomiska styrmedel och många andra åtgärder för att få en hållbar konsumtion. Jag tror att det är ett betydligt mer effektivt sätt att använda resurser att fokusera på verktyg och åtgärder snarare än att lägga en massa resurser på mål, särskilt när vi inte riktigt har den statistik och det underlag som behövs för att definiera vad som är ett bra mål för konsumtionsrelaterade utsläpp.

Anf. 49 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag tycker att det här har varit en viktig debatt. Vi får fortsätta diskutera de här frågorna. De konsumtionsrelaterade utsläppen handlar om 100 miljoner ton varje år. Det är faktiskt dubbelt så mycket som det vi officiellt rapporterar in till FN.

En strategi för hållbar konsumtion, som regeringen nu har lagt fram, är bra. Men för att återigen dra parallellen till Stockholm Marathon: Om man har en strategi med ett antal vällovliga åtgärder men inte vet vart man vill någonstans är jag rädd för att man springer vilse. Per Bolund kan gott se sig själv som den som lägger upp banan för Stockholm Marathon, för det är vad vi politiker är. Det är vi som sätter upp målen och etappmålen. Det är vi som gör banan. Sedan ska alla där ute göra jobbet. Alla ska springa loppet. Då tror jag att människor tycker att det är bra att det finns någon som har tänkt till, så att det finns en färdig bana att springa på.

Jag vill påminna Per Bolund om att det står varje regering fritt att anta nya etappmål. Precis som Naturvårdsverket har konstaterat vore det bra med ett separat mål, ett etappmål, för minskade utsläpp från vår konsumtion. Jag hoppas att regeringen snart kommer till den insikten.

Per Bolund nämnde den fossilfria välfärdsstaten. Det är en vacker målsättning att vi binder ihop rättvisa och hållbarhet. Det är precis så man ska jobba. Jag har bara en fråga om det: När, Per Bolund, ska vi få den fossilfria välfärdsstaten? Det är en fantastisk vision, men om man inte säger när man vill nå dit är risken stor för att det inte blir så mycket av det hela.

När det gäller köttkonsumtionen behöver vi göra mer för att minska utsläppen. Här vore en konkret handlingsplan på sin plats.

Anf. 50 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Jag vill tacka Jens Holm för en bra och viktig debatt. Vi behöver hela tiden fokusera på de här frågorna. Jag kan garantera att jag i mitt arbete som konsumentminister hela tiden lägger fokus på att dels förbättra villkoren för oss konsumenter, dels att just se till att vi kan genomföra den vision jag har, det vill säga att vår konsumtion i framtiden ska vara hållbar, precis som vårt samhälle ska vara.

Vi har målsättningar som är tidssatta. Inte minst kommer förslag från Miljömålsberedningen om att vi 2045 ska ha noll nettoutsläpp av växthusgaser. Därefter ska vi börja ha minus i protokollet när det gäller våra utsläpp. Det är en målsättning man kan ha som fokus i framtiden. Men det tar inte ifrån att vi också måste ha fokus på åtgärder här och nu för att hela tiden driva på för minskade utsläpp. Det är framför allt detta jag fokuserar på i mitt arbete.

Prot. 2016/17:50
20 december

Svar på
interpellationer

Vi har ökat budgeten för miljöinvesteringar med 72 procent så här långt. Vi har infört Klimatklivet för klimatinvesteringar runt om i landet, till exempel hållbara transporter och andra investeringar. Vi har stadsmiljöavtal som investerar i hållbar kollektivtrafik och även cykeltrafik. Vi har åtgärder för flyget, inte minst för att det ska betala för sin klimatpåverkan. Vi har insatser för att minska hållbarhetsproblemen i bostadssektorn.

På område efter område kommer vi med nya åtgärder. Det kommer vi att fortsätta med, för detta är så viktiga frågor. Vi har ambitionen att lämna över en hållbar planet till våra barn och också ett fossilfritt välfärdssamhälle.

Jag är glad över det engagemang som Jens Holm visar. Det delar jag också, och jag hoppas att vi kan fortsätta samverka framöver för att just nå målet om ett hållbart och fossilfritt samhälle. Jag hoppas också att vi kommer att fortsätta diskutera de här frågorna, och jag välkomnar att det kommer initiativ och idéer även från Vänsterpartiet i de frågorna.

Jag vill också passa på att önska en god och väldigt hållbar jul.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2016/17:173 om statliga servicekontor

Anf. 51 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jan R Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att via de statliga servicekontoren snabbt garantera service i hela landet.

Jag delar Jan R Anderssons uppfattning att grundläggande service ska kunna ges i hela landet. Här vill jag framhålla digitaliseringen och de möjligheter denna ger oss. Genom digitala servicekanaler säkerställs likvärdig service oavsett var i landet man bor. Statskontorets rapport om statliga myndigheters lokalisering visar också att många medborgare föredrar att ta del av myndigheternas service digitalt framför att besöka myndigheten personligen. Regeringen vill främja denna utveckling och har till exempel beslutat om satsningen Digitalt först, som är ett program för digital förnyelse av det offentliga Sverige. Programmet ska bland annat bidra till väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet i statsförvaltningen.

Myndigheternas lokala närvaro är dock viktig för ett Sverige som håller ihop. Vi vet att det är viktigt för många medborgare att myndigheter finns i närheten av där man bor. Den som inte kan eller vill ta del av statliga myndigheters tjänster över internet ska ändå få god service i hela landet. Här fyller servicekontoren en viktig roll. Genom att utveckla den digitala servicen frigörs också resurser för att kunna erbjuda och utveckla lokal service när det behövs. Regeringen ska verka för att du ska ha tillgång till grundläggande digital och fysisk service oavsett var du bor.

Den parlamentariska landsbygdskommittén berör frågan om statliga servicekontor i landet. Kommittén ska slutredovisa sitt uppdrag senast den 31 januari 2017. Vidare har Statens servicecenter ett pågående regeringsuppdrag om myndighetsfunktioner som kan bedrivas samordnat i staten och utanför storstadsområdena. Lokala servicekontor och formerna för deras verksamhet är exempel på myndighetsfunktioner som är prioriterade i Statens servicecenters arbete, som ska redovisas senast den 15 april 2017.

Dessa rapporter kommer att utgöra viktiga underlag för regeringens kommande arbete i frågorna om regional närvaro och medborgarservice.

Prot. 2016/17:50
20 december

Svar på
interpellationer

Förste vice talmannen meddelade att Jan R Andersson som framställt interpellationen anmält att han var förhindrad att delta i debatten.

Anf. 52 LAILA NARAGHI (S):

Herr talman! Det är en mycket viktig fråga som riksdagsledamot Andersson har lyft. Det är synd att han inte är här och deltar i debatten. Men jag vill ändå tacka statsrådet Shekarabi för svaret.

Tillsammans med andra socialdemokrater har jag diskuterat detta med statsrådet och fört fram att det är av största vikt med en god statlig närvaro i hela landet och i hela Kalmar län samt att det ges tillräckliga resurser så att det fungerar. Och det är viktigt att verksamheten på de statliga servicekontoren hemma i Kalmar län fungerar. Det är bra att ministern prioriterar detta.

Herr talman! Den som känner till vårt län – jag vet att bland annat ministern har varit där flera gånger – vet att det förutom att vara ett av landets vackraste också har långa avstånd. Därför välkomnar jag verkligen statsminister Stefan Löfvens uppdrag till Shekarabi: att säkra att varje enskild medborgare ska ha god tillgång till grundläggande statlig service oavsett var i Sverige man bor och oavsett var i Kalmar län man bor.

Det är, som sagt, synd att riksdagsledamot Andersson, som har initierat debatten, inte är här, för jag hade velat ta detta tillfälle i akt att fråga en sak som jag inte har kunnat sluta fundera på: Var har Anderssons engagemang i denna fråga varit tidigare? År 2012 lades två statliga servicekontor ned i Kalmar län – ett i Vimmerby och ett i Borgholm. Det var under den moderatledda regeringens tid, när Reinfeldt var statsminister och när Anna Kinberg Batra ledde Moderaterna i riksdagen. Då var det inte fråga om något tillfälligt stopp, som nu, utan om nedläggningar. Då ställde inte den moderate riksdagsledamoten Andersson någon fråga utan lät nedläggningarna fortsätta. Det var i samma veva som Moderaterna, Reinfeldt ...

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Jag vill gärna erinra ledamoten om följande: Om en ledamot har anmält förhinder till kammaren hör det inte riktigt till god ton att begära ordet och angripa den ledamoten i dennes frånvaro. Ledamoten får gärna fortsätta sitt anförande, men jag tycker att man ska avhålla sig från att angripa ledamöter som inte är närvarande i kammaren.)

Jag undrar varför man nu lyfter fram detta när man inte tidigare har tagit upp att det har varit ett problem. Det är något som faktiskt faller på hur situationen också är nu. Därför undrar jag hur ministern ser på detta.

Anf. 53 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Precis som framgick av statsministerns jultal under helgen kommer detta att vara en viktig fråga för regeringen. Staten ska bidra till att hålla ihop vårt samhälle. Då behöver vi också jobba med att förstärka den statliga närvaron. Det handlar om flera olika delar. En är att flytta myndigheter från Stockholm till andra delar av landet. Vi är glada över att vi redan har kunnat fatta beslut om att flytta E-hälsomyndigheten

från Stockholm till Kalmar län. Kalmar län har en låg andel statliga jobb. Det var också därför länet prioriterades, förutom att det finns goda förutsättningar att bedriva E-hälsomyndighetens verksamhet i Kalmar, inte minst med hänsyn till de utbildningar som bedrivs vid Linnéuniversitetet och de privata företag som är verksamma i den branschen i den regionen.

Men det är också viktigt att förstärka den statliga närvaron ur ett serviceperspektiv. Vi behöver komplettera digitaliseringen av den offentliga sektorn med en starkare statlig närvaro som är inriktad på att ge medborgare som inte kan ta del av digitala tjänster en god service. Här har vi, som jag anförde i interpellationssvaret, flera processer som är igång. Det handlar om Landsbygdskommitténs arbete men också om den rapport som Statens servicecenter för närvarande arbetar med, som handlar om hur vi kan bygga vidare på de erfarenheter som vi har från servicekontoren.

Detta är en jätteviktig fråga för den svenska statens legitimitet, och regeringen har noterat att det finns en kritik mot statens dåliga närvaro i delar av landet. Därför är det bra att frågan lyfts. Oavsett om det är en moderat ledamot eller en socialdemokratisk ledamot är det viktigt att frågorna diskuteras i riksdagen och att vi tillsammans hjälps åt för att förstärka den svenska statens legitimitet och förankring hos det svenska folket.

Jag vill tacka Laila Naraghi för engagemanget.

Anf. 54 LAILA NARAGHI (S):

Herr talman! Jag tycker att det är bra att ministern lyfter flytten av E-hälsomyndigheten till Kalmar. Det är något som vi hemma i Kalmar län välkomnar väldigt mycket. Jag hoppas att regeringen håller i det här. Trots kritiken från borgerligt håll behöver vi detta hemma i Kalmar län.

Jag hoppas på fler diskussioner om detta och att vi ser till att vi gemensamt kan stärka den goda statliga närvaron i hela landet.

Jag vill passa på att önska god jul.

Anf. 55 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jag vill också tacka för diskussionen, och jag vill avsluta med att önska Laila Naraghi, talmannen och övriga närvarande i kammaren god jul och trevliga ledigheter.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 11.36 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 13.00, då statsminister Stefan Löfven (S) skulle lämna en återrapport från Europeiska rådets möte den 15 december.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 13.00.

Anf. 56 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Låt mig börja med att säga några ord om gårdagens tragiska händelser.

År 2016 har präglats av så mycket vansinne. I Syrien pågår en obeskriverbar terror mot lokalbefolkningen. Vi har sett ett besinningslöst mördande, terrordåd och konflikter runt om i världen. I går lades ytterligare en mörk dag till i raden. I Zürich öppnade en man eld i en muslimsk bönelokal och skadade tre människor. I Ankara mördades Rysslands ambassadör i Turkiet, Andrej Karlov. Och vid åttatiden körde en lastbil in i en julmarknad vid Kurfürstendamm i Berlin och dödade minst tolv människor och skadade mångdubbelt fler.

Sverige deltar i sorgen över de drabbade. Vi deltar i vreden över det som har hänt. Framför allt ska vi delta i arbetet mot terrorism. Terrorismen måste bekämpas.

Bevittnandet av våld kan ha en stark påverkan på människan. Det kan driva fram hat, polarisering och en vilja till nytt våld som föder våld som föder våld. Därför kräver kampen mot terrorismen både militära och polisiära insatser eftersom detta är terrorismens vilja. Men det kräver också ett outtröttligt arbete för sammanhållningen och de demokratiska värderingarna i ett samhälle, för dessa kommer aldrig att kunna tas för givna.

Bara under de senaste åren har vårt eget land drabbats av våldsbejakande extremism. Vi har haft ett självmordsdåd här i Stockholm. Vi hade en skolattack i Trollhättan. Vi har haft hundratals som har rest till terrororganisationer i krigshärdar. Varje dag verkar i Sverige människor som försöker locka unga och utsatta till extremismens enkla dogmer, till ett förringande av människovärdet och därmed också till hat och våld. Detta måste vi stå emot.

Här bär vi som arbetar i demokratins tjänst det absolut främsta ansvaret. I denna sal samlas människor som främjar olika ideologier, olika väljarbaser och olika landsdelar, men vår största uppgift är en och samma, nämligen att främja demokratin, stävja hatet, vara företrädare för sammanhållningen, förståelsen och friheten – kort uttryckt: det som gör vårt Sverige till Sverige.

Därför önskar jag alla ledamöter och kammaren liksom alla arbetare i demokratins tjänst runt om i landet en god jul och några vilodagar inför det kommande 2017. Under nästa år väntar ännu hårdare arbete för en ännu starkare gemenskap – den gemenskap som terrorism aldrig kan eller ska kunna besegra.

Herr talman! Jag vill nu övergå till återrapporteringen från Europeiska rådets möte den 15 december.

I torsdags sammanträdde Europeiska rådet för årets sista möte. På dagordningen stod migration, säkerhet, ekonomi med betoning på ungdomsarbetslösheten samt utrikes relationer. Diskussionerna överskuggades dock av utvecklingen i Syrien. Mötet inleddes med att borgmästaren i östra Aleppo, Brita Hagi Hassan, berättade om den fruktansvärda situationen i Aleppo. Han vädjade också om EU:s stöd i påtryckningar för att stoppa blodbadet och evakuera de civila.

I diskussionen om Syrien återkom många till borgmästarens inlägg, och vi enades om att uppmana den syriska regimen och de länder som stöder denna att omedelbart genomföra fyra nödåtgärder nämligen

1. säker evakuering av östra Aleppos invånare
2. omedelbar humanitär hjälp
3. skydd för medicinsk personal
4. tillämpning av internationell rätt i Syrien.

Vi var eniga om att de som bär ansvaret för dessa brott, varav vissa kan vara krigsbrott, måste ställas till svars. Det är en viktig signal och en tydlig uppmaning från EU.

Jag drev tillsammans med andra på för detta, och jag krävde också att Europeiska rådet skulle undersöka möjligheten att rikta sanktioner mot ansvariga, inklusive mot ryska medborgare. Ett par medlemsstater ställde sig bakom detta förslag, men precis som vid det förra mötet då det här diskuterades gick det dessvärre inte att uppbåda ett tillräckligt stöd.

Nu vilar ett tungt ansvar på FN:s säkerhetsråd att kunna bryta dödläget och få ett stopp på kriget i Syrien. För Sverige som efter årsskiftet kliver in i säkerhetsrådet kommer detta naturligtvis att komma allra främst.

Liksom på övriga toppmöten under året behandlades även migrationsfrågorna. Efter långa diskussioner om tidsplanen för arbetet med det nya asylsystemet fick Sverige och Tyskland till slut igenom ett beslut om att målsättning nu är att det nya asylsystemet måste antas inom ett halvår, alltså inom det kommande ordförandeskapet som är Maltas.

Som ni vet arbetar regeringen hårt för att vi ska få till stånd ett gemensamt asylsystem i EU med en rättvis fördelning. I detta arbete var ett slutdatum ett viktigt steg.

Jag vill också vara tydlig med att de fortsatta förhandlingarna dock kommer att bli mycket tuffa. Det är uppenbart att vi står långt ifrån varandra. Det kommer att bli svårt att hitta en lösning som alla kan acceptera, men det är självfallet utifrån en sådan målsättning vi måste fortsätta.

Vi diskuterade också framstegen med EU:s så kallade partnerskapsram med tredjeländer och möjligheten att fortsätta arbetet med ytterligare länder för en mer effektiv återvändandepolitik.

I slutsatserna bekräftas också åtagandena mellan EU och Turkiet i enlighet med det uttalande som antogs i mars i år. Situationen i Turkiet är fortsatt mycket oroande, men det är ändå viktigt att båda parter upprätthåller samarbetet.

Herr talman! Människor ska kunna känna sig säkra och trygga. Det är en självklarhet. Därför är det bra att vi tillsammans inom EU jobbar vidare med att stärka både den inre och den yttre säkerheten. Det gäller bland annat det ökade samarbetet inom unionen för att bekämpa terrorism och gränsöverskridande brottslighet. Vår omvärld är fortsatt osäker, och det politiska landskapet ändrar sig ständigt. Så vi behöver se över hur vi bäst kan stärka vårt samarbete, även om det också är viktigt att respektera mellanstatligheten som råder på detta område.

Arbetet med den globala strategin för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik ska vara effektivt, och i slutsatserna anges flera av de steg som bör tas. Strategin är en bra ambition som regeringen stöder, inte minst vad gäller

behovet av att utveckla EU:s förmågor inom civil och militär krishantering. Vi kommer att återkomma till dessa frågor vid Europeiska rådets möten under våren.

Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg deltog och informerade om samarbetet mellan EU och Nato, vilket är något som regeringen stöder. Båda parter betonade att detta samarbete är både gott och viktigt.

Herr talman! I slutsatstexten lyfts också ekonomiska frågor och framför allt ungdomsfrågor fram. Det blev ingen större diskussion om detta vid det här mötet, men vi var eniga om att ha fortsatt fokus på att bekämpa arbetslösheten, särskilt bland våra ungdomar.

Under dagordningspunkten om externa relationer diskuterades, utöver Syrien, associeringsavtalet mellan EU och Ukraina. Premiärminister Mark Rutte informerade om den prekära situationen i Nederländerna efter deras folkomröstning om avtalet. Vi antog slutsatser och ett tillhörande beslut som tydliggör vad avtalet med Ukraina innebär, detta för att också Nederländerna ska kunna ratificera det här avtalet, så att det kan träda i kraft så snart som möjligt.

President Anastasiades informerade om läget i Cypernförhandlingarna. Stats- och regeringscheferna uttryckte här sitt stöd för den pågående återföreningsprocessen och meddelade EU:s beredskap att delta vid de fortsatta samtalen.

Efter det formella mötet diskuterade stats- och regeringscheferna utan premiärminister Theresa May processfrågor inför den kommande förhandlingen om Storbritanniens utträde ur unionen. Den diskussionen blev mycket kort. Ett uttalande antogs från EU-27, där det anges att rådet kommer att be kommissionen att vara chefsförhandlare när Storbritannien har anmält sitt utträde. I den här processen kommer naturligtvis Europeiska rådet att ha det övergripande ansvaret. Allmänna rådet kommer att ha en förberedande roll, och därutöver ska självfallet också parlamentet på olika sätt ingå i processen och närvara vid vissa möten.

Herr talman! Trots att vi har en komplicerad process framför oss vad gäller Storbritanniens utträdesförhandlingar ser jag fram emot det nya året och de steg vi ska ta tillsammans inom EU. Vi har bland annat att arbeta vidare med frågorna om EU:s framtid. Det är en process som vi startade i Bratislava i september och som ska fortsätta vid ett informellt toppmöte i Valletta i början av februari för att sedan följas upp i samband med högtidlighållandet av Romfördraget i mars nästa år.

Herr talman! Detta var återrapporteringen från Europeiska rådet.

Anf. 57 MARIA PLASS (M):

Herr talman! Jag tackar statsministern för redogörelsen.

Jag beklagar djupt de tragiska dåd som skedde i Europa i går. Det är klart att vi tänker på offren och de anhöriga.

Jag övergår till dagens ämne. Jag kommer att inrikta mig på migrationsfrågor.

Under ett års tid har Moderaterna pekat på att vi på något sätt behöver koppla ekonomiska incitament till en fungerande gemensam asylpolitik i EU. Vi tror inte att det är möjligt att få till ett solidariskt fungerande system utan detta. Vi har i ett års tid fått svaret från statsministern och regeringen att detta inte är möjligt. Sedan ett par månader tillbaka har några regeringsföreträdare en ändrad inriktning, däribland statsministern. Regeringens

Prot. 2016/17:50
20 december

-----
*Återrapportering från
Europeiska rådets
möte den 15 december*

linje är nu att man driver detta inför nästa långtidsbudget, det vill säga EU-budgeten för 2020–2026. Det är mycket positivt.

Statsministern har tidigare sagt att regeringen tittar på olika alternativ för att sätta press på medlemsländerna. Min fråga är: Lyfte statsministern vid mötet olika alternativ för konsekvenser eller påtryckningsmedel för att länderna ska följa redan fattade beslut?

Anf. 58 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det är ingen ny linje. Det handlar bara om balansen mellan vad som är önskvärt och vad som är möjligt. Med nuvarande regler är det inte möjligt. Det önskvärda är att det tillkommer sådana regler. Det är av det skälet vi säger att vi vill driva det inför kommande budget.

Svaret är ja – jag tog upp det under mötet. Det går inte att vara medlem i en organisation och tro att man bara kan göra det som är roligt, lätt och önskvärt. Man får också ställa upp på det som är lite svårare. Vi kan inte ha en ordning i EU där detta är möjligt. Skulle vi ha den ordningen skulle mycket annat kunna vara annorlunda i Europeiska unionen, exempelvis budgeten och den typen av samarbete. Jag tog alltså upp den frågan.

Anf. 59 MARIA PLASS (M):

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Jag har en annan fråga. I de slutsatser vi har fått ta del av står följande angående den inre dimensionen: ”Av de senaste månadernas kontinuerliga arbete med en översyn av det gemensamma europeiska asylsystemet framgår att det finns vissa områden där samstämmighet råder medan andra områden kräver ytterligare arbete.” Skulle statsministern vilja utveckla vilka områden som kan avses? Har Sverige några allierade i de här frågorna? Tänker statsministern driva någon av dessa frågor?

Anf. 60 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag inte bara tänker driva på utan gör redan det. Det är bland annat Sverige som har varit pådrivande för att få till ett gemensamt asylsystem. Det finns också några fler som säger att någon typ av solidariskt ansvar behövs. Men vi har ännu inte kommit dithän att alla säger att alla ska ta ett gemensamt ansvar för asylmottagandet. Där är vi inte. Sverige, Tyskland med flera driver dock detta.

Det är därför vi behöver fortsätta den diskussionen. Det är egentligen vad som står där. Det är några fler som förstår behovet av detta. Men vi har inte kommit dithän att alla tycker sig behöva ta ett solidariskt ansvar för asylmottagandet. Därav följer också diskussionen om den så kallade flexibla solidariteten – några vill göra helt andra saker. Därför återstår det här arbetet, men det var också därför det var viktigt att vi fick in det här om att målsättningen under nästa ordförandeskap, alltså nästa halvår, måste vara att vi ska komma fram till ett gemensamt system.

Anf. 61 PAVEL GAMOV (SD):

Herr talman! Jag vill tacka statsministern för åtterrapporeringen från Europeiska rådet.

Även jag och mitt parti vill fördöma gårdagens terrordåd runt om i Europa och även i Turkiet. Våra tankar går självklart till de anhöriga.

En av de frågor som behandlades på Europeiska rådet var, som så många gånger förr, migration. Här talas det från EU:s håll om löften om stöd till länderna på Balkan och länder kring Medelhavet för att förhindra migranter från att nå EU:s yttre gränser. Detta är dock något som inte bara får bli ett sätt för medlemsstaternas regeringar att skyffla vidare de problem som finns. Principen om första säkra asylansökande måste gälla, och Dublinreglerna ska respekteras. Inte heller ska Turkiet ges viseringsfrihet bara för att man kortsiktigt ska lösa en akut kris. Att lämna över mer makt till EU på det här området är helt fel väg att gå, enligt vårt sätt att se det.

Det riktas ofta kritik mot länder i EU, inte minst i östra Europa, som inte tar emot tillräckligt många asylsökande. Statsministern brukar tala om olika sanktioner som ska riktas mot de här länderna. En fråga som dock inte dyker upp i den här debatten är att länder som Italien inte heller respekterar vissa regler och beslut som har fattats. Italien läcker mer eller mindre som ett säll när det gäller asylanter, vilka tar sig vidare till övriga europeiska länder, inte minst Tyskland och Sverige.

Min fråga till statsministern är hur han ser på den här problematiken. Tycker statsministern att man ska sätta större press på EU-medlemsländer som Italien att respektera Dublinförordningen? Ska principen om första säkra asylansökande gälla?

Anf. 62 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Pavel Gamov talar om mer makt till EU. Jag ser det inte så. Det vi vill åstadkomma tillsammans är ett system som blir robustare också för Sverige. Det är därför vi vill ha det här samarbetet och de gemensamma reglerna, så att alla tar ansvar, inte bara några få länder. Det samarbetet är till fördel för Sverige.

Ska man följa de förordningar som finns? Svaret är självklart ja. Inget annat kan vara aktuellt. Det vi har kommit överens om ska vi naturligtvis hålla. Den diskussion som har varit på tapeten länge handlar om att se till att ge stöd där det är som mest tryck. Där har vi också utvecklat samarbete. Det är därför vi exempelvis utvecklar Easo. Det är också därför vi tillför resurser från olika delar av Europa för att vi ska kunna upprätthålla de yttre gränserna, vilket naturligtvis är helt avgörande för att de inre gränserna ska fungera. Det är en viktig princip. Är det ordning och reda vid de yttre gränserna blir det ordning och reda inne i EU.

Anf. 63 PAVEL GAMOV (SD):

Herr talman! Jag kan inte riktigt skönja ett konkret svar i det statsministern sa. Hur kommer man att säkerställa att till exempel länder som Italien och andra länder som utgör EU:s yttre gräns kommer att säkerställa att man inte släpper vidare asylanter till andra länder? Dublinförordningen gäller fortfarande. Även om statsministern och andra partier i den här kamraren talar om ett gemensamt asylsystem har vi inte något sådant i dag. Vi är för övrigt det enda parti som är motståndare till det. Frågan kvarstår, och statsministern blir svaret skyldig. Hur ska man säkerställa att länder som Italien respekterar Dublinförordningen?

Jag vill också gärna ha garantier från statsministern för att Sverige inte kommer att drabbas av omfördelningen. Vi har redan tagit ett väldigt stort ansvar, som det heter. Hur ska vi säkerställa att vi i framtiden inte blir tilldelade ännu fler asylanter från EU?

Prot. 2016/17:50
20 december

-----
*Åtterrapporering från
Europeiska rådets
möte den 15 december*

Anf. 64 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Svaret är att de förordningar vi har ska hållas, och det får alla länder göra. Sedan behöver vi hjälpas åt där det är mer tryck, exempelvis i Italien och Grekland. Där måste vi hjälpas åt. Det är därför vi förstärker organisationen Easo. Vi hjälper till med personal där nere, och andra hjälper till med personal. Det är för att vi ska se till att vi håller ordning och reda också i den interna migrationen inom EU.

Det frågades om garantier. Allt detta syftar till att fler länder ska ta ansvar. Det är just för att Sverige tillsammans med ett par tre länder till inte ska behöva ta hela ansvaret. Hela arbetet går ut på att vi ska dela på ansvaret. Det är precis som här i Sverige där alla kommuner får dela på ansvaret. I EU ska alla länder dela på ansvaret. Det är just det vi driver på för nu. Det syftar till att Sverige och några andra länder inte ska behöva ta hela ansvaret.

Anf. 65 ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Tack för redovisningen från statsministern av det råds-
möte som har varit!

Jag vill börja med att instämna i statsministerns uttalanden om de tragedier som har inträffat det senaste dygnet och också instämna i det stats-
ministern sa om kampen mot terrorism och hatet i vårt samhälle och i sam-
hällen runt omkring oss.

Mina frågor kommer att handla om Syrien och brexit. Statsministern
rapporterar att det gjordes ett uttalande där det krävdes vissa saker för att
skydda syriska människor, det syriska folket. Min frågeställning är: Vad
mer kan göras för att skydda människor i Syrien? Diskuterades det på
rådsmötet att EU kan göra ytterligare saker för att skydda människor som
i dag lider något alldeles fruktansvärt? Kan Sverige möjligen ta något ini-
tiativ för att göra ytterligare saker för Syriens folk?

Så över till brexit. Det är en synnerligen stor fråga för svensk del och
för hela unionen. Mina frågeställningar i den diskussionen gäller om alla
är överens om hur vi ska hantera det kommande brittiska utträdet ur vår
union, eller om det finns tendenser till att någon vill bryta sig ur det ge-
mensamma förhandlandet gentemot Storbritannien när den dagen kom-
mer.

Anf. 66 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Först till frågan vad gäller Syrien. Vad mer kan göras?
Det är klart att det diskuterades. Här måste göras allt. Människoliv står på
spel, och det är en fruktansvärd situation.

Det finns åtminstone två perspektiv på detta. Det ena är det militära.
Vad går det att göra? Det pågår en konflikt. Det fruktansvärda krig som
pågår där är ett av skälen till att vi inte når dit med humanitär hjälp eller
att människor kommer ut. Nu har evakueringen ändå påbörjats och pågått.
Vi får hoppas att alla kan klara det.

Det andra är det rent humanitära. Det har spridits en helt felaktig bild
av att EU inte gör något. Jag menar inte att Eskil Erlandsson säger det.
Men utifrån kommer det ibland: EU gör ingenting. Det är helt fel. EU var
bland de första som var på plats också i närområdet.

Sverige har en strategi också för detta. Det är en biståndsstrategi där vi är en stor givare. Där kan man alltid göra mer. Nu är dessvärre flaskhalsen i detta tillträde till människor och att människor kommer ut. Det är fokus nu.

Jag var också tydlig med att vi måste göra allt. Är det något vi kan göra mer där vi verkligen kan hjälpa människor ska vi naturligtvis göra det. Det är människoliv som måste räddas.

När det gäller den andra frågan om brexit ser jag ingen tendens till att någon vill bryta sig ur och köra något sololopp här. Vi har de gånger vi haft diskussioner om brexit varit tydliga med att det gäller att hålla ihop. Det är avgörande i en sådan komplex förhandling att göra det.

Det är därför det är viktigt att Europeiska rådet nu säger till allmänna rådet: Ni sköter förberedelserna, och det är kommissionen som är förhandlare, så att det finns en viss ordning i detta. Så här långt ser jag inga tendenser till utbrytningar.

Anf. 67 ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Tack för svaret på mina frågeställningar!

För att återvända till Syrien: Är det möjligt att söka allianser med ytterligare länder, medlemsstater i unionen, för att sätta ytterligare press på Ryssland? Som jag ser det är det nyckeln till att kunna utföra ytterligare insatser för Syriens folk. Finns det möjligheter för statsministern, Sverige eller allierade till Sverige att söka stöd så att vi får ytterligare press på den krigshets som är i området i dag?

Anf. 68 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det som tillkom i slutsatsen var: ”The European Council strongly condemns the continued assaults on Aleppo by the Syrian regime and its allies, notably Russia and Iran.” Som jag sa har jag vid två tillfällen tagit upp möjligheten att knyta sanktioner till ryska medborgare till Syrienkonflikten och inte bara till Ukrainakonflikten. Där finns det långt ifrån någon enighet. Det finns dessvärre inte något sådant underlag. Där ropar man rätt så ensam. Det finns ett par stater som kan tänka sig det. Men vi måste ändå fortsätta påtryckningsarbetet som pågår.

EU har kontakt med Ryssland, Iran och Saudiarabien. Det är direkt bilateral kontakt för påtryckningsarbete så att vi får stopp för detta vansinne. Det pågår trots allt ett sådant arbete.

Anf. 69 BIRGITTA OHLSSON (L):

Herr talman och herr statsminister! Jag vill verkligen instämma i statsministerns ord att det i går var en sorgens dag för vår kontinent. En lastbil mejade ned en folkmassa i Berlin, den ryska ambassadören blev skjuten till döds i Turkiet och i Zürich mördades tre muslimska män brutalt. Terrorn har visat sitt fula tryne. Vi ser också i Polen hur pressfriheten hotas när den högerpopulistiska regeringen vill begränsa mediernas tillträde till parlamentet för att rapportera. Vi har en kris i Europa på många fronter.

Vi har ett pågående helvete i Syrien i Aleppo. Det är ett krig som nu har pågått nästan lika länge som andra världskriget, snart under sex års tid. Det kommer att komma en tid efter kriget. Jag blev därför väldigt glad över att statsministern rapporterade att Europeiska rådet hade diskuterat

hur vi ska ställa människor till svars för alla de krigsförbrytelser, massvåldtäkter och massbombningar som har plågat det syriska folket under snart sex års tid. Förövarna har varit i form av islamistiska terrorister i Daish, Rysslands agerande men förstås också al-Asads militärdiktatur.

Jag har några mer konkreta undringar. Det är många olika förslag som nu debatteras inom både Europeiska rådet men också i det säkerhetsråd i FN där Sverige snart tar sin plats. Där diskuterar man hur man ska ställa dessa krigsbrottslingar till svars. Vilka konkreta förslag var det statsministern drev på Europeiska rådet?

Anf. 70 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det är korrekt. Helvetet i Syrien måste få ett slut. Det kanske absolut viktigaste nu är det humanitära och sedan att få stopp på striderna över huvud taget. Vi riskerar att gå mot fler scener med slakt av människor i andra delar av Syrien om inte detta får ett stopp.

När det gäller hur man konkret ska ställa människor till svars för detta får processen visa hur det kan gå till. En del är via Internationella brottmålsdomstolen. Men alla är inte kopplade till den. Jag har inte exakt i huvudet vilka som omfattas av den. För dem som inte ingår där är det betydligt svårare. Då får man ha någon annan rättsprocess för detta. Men ICC är en möjlighet, och annars får man hitta andra.

Exakt hur detta konkret skulle gå till var inget som diskuterades på detta möte. Europeiska rådet konstaterar att här är så allvarliga brott. En del kan mycket väl vara krigsbrott. Då måste det adresseras. Poängen här var att slå fast det och inte exakt hur det skulle gå till men att det måste finnas på dagordningen när detta helvete väl en gång har slutat.

Anf. 71 BIRGITTA OHLSSON (L):

Herr talman och herr statsminister! Jag tycker att det är viktigt att Sverige nu försöker att finna en stark profil och en linje i frågan om att ställa krigsförbrytarna till svars. Vi kan konstatera att på internationell nivå diskuteras tydligt hur framför allt Daish, Islamiska statens, massmördare och terrorister ska kunna ställas till svars.

Vi ska komma ihåg att redan år 1943, innan andra världskriget var slut, började de allierade försöka ta fram en plan för det som sedan blev Nürnberggrättegångarna. Det tycker jag är ett konkret förslag att lyfta både i Europeiska rådet i framtiden och, förstås, i säkerhetsrådet när det gäller hur vi kan ställa Daish krigsförbrytare till svars i framtiden. Detta är något som säkerligen samtliga vetostater också skulle kunna ställa sig bakom.

Desto mer komplicerat är det, som statsministern nämnde, hur både militärdiktaturens Asad och, förstås, Ryssland ska kunna straffas. Det är en mycket mer komplicerad historia, men likväl är det lika viktigt att ingen av dem som har mördat människor ska gå fri från detta.

Anf. 72 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag delar helt Birgitta Ohlssons uppfattning. Det är därför det är så viktigt att se över detta: Vad finns det för möjligheter? Det finns inte bara en lösning, utan låt oss titta på de olika möjligheter som finns.

Slutsatsen måste vara att sådana här brott inte bara kan passera. De måste tas om hand på bästa sätt när det gäller de olika aktörerna, och vi får helt enkelt undersöka vad som är de bästa möjligheterna.

Anf. 73 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Tack, statsministern, för återrapporten! Några minuter innan det som hände i Berlin i går lämnade en riksdagskollega till mig platsen för julmarknaden. Han klarade sitt liv, men vi beklagar verkligen alla som har drabbats av denna hemska attack. Enligt polisen i Tyskland är det tydligen en förmodad terrorattack, men vi har inte hela svaret ännu. Min son var också på en julmarknad i Berlin i går, så det kom väldigt nära. Det tog ett tag innan jag fick kontakt med honom och fick veta att han vara i säkerhet.

Detta drabbar oss, och det kommer oss väldigt nära. Berlin är nära. Det är vårt närområde, och det är inom Europas gränser. Om terrorangreppen fortsätter i Europa kommer ingen av oss att kunna känna sig skyddad. I det sammanhanget är det som har diskuterats på EU:s agenda viktigt.

Samtidigt är det oerhört komplicerat att samtidigt som kampen mot terrorismen ska pågå ska vi göra någonting åt migrationen. Kampen mot terrorismen och tolerans och öppenhet ska vägas mot varandra.

I sammanhanget diskuteras försvarsfrågan. Där står det bland annat något om försvarsutgifter. Jag har några frågor till statsministern. Det står att vi ska utveckla nödvändig kapacitet för ett åtagande om det gemensamma försvars- och säkerhetspolitiska arbetet. Mina frågor är: Vilket inspel gjorde statsministern från Sveriges sida? Vad anser statsministern är rätt åtgärd och rätt nivå för svensk del? Och vad anser statsministern att Sverige ska bidra med i den europeiska försvarsfonden?

Anf. 74 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Vad gäller säkerhet är det bra att vi nu successivt utvecklar samarbetet mot terrorism. Det måste vi hålla i. Därför var säkerhetskapitlet – om jag får säga så – under mötet väldigt viktigt när det gäller både den interna säkerheten och säkerhet mot de externa hoten. Detta arbete kommer att fortsätta att utvecklas.

När det gäller försvarsutgifter har vi länge varit överens om att vi vill ha ett ökat samarbete på området men utgående från den nationella beslutskompetensen. Det är vi som avgör vilka försvarsutgifter vi ska ha. Vi har ställt rapid reaction force till förfogande. Dess värre har detta inte använts en enda gång ännu. Min ingång har varit att så länge inte ens detta används är det ingen idé att fortsätta att flytta fram positioner och tänka på nya stora projekt. Låt oss åtminstone komma igång med det som faktiskt ska fungera till att börja med!

Det råder ingen tvekan om att vi har all anledning att fundera på hur vi utvecklar samarbetet. Sverige har valt som princip att förutom att vi ökar vår egen militära kapacitet vill vi utveckla samarbetet med ett antal olika aktörer. EU är en sådan.

Avsikten med fonden är bland annat att utveckla research och development, men det handlar också om kapacitetshöjande. Man får se från stund till stund vad som behöver göras, vad Sverige kan bidra med och vad Sverige skulle behöva. Vi ska komma ihåg att vi har möjlighet att dra stor nytta av ett sådant här samarbete. Man får återkomma till det, men det är

Prot. 2016/17:50

20 december

-----

*Återrapportering från
Europeiska rådets
möte den 15 december*

ett nationellt beslut som får avgöra vad det är vi ska bidra med. Jag hoppas att vi på olika sätt kan bidra till industriutveckling och vara med i ett antal utvecklingsprojekt som vi kommer att ha nytta av.

Anf. 75 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Tack, statsministern, för det svaret! Det är bra att statsministern ser att det finns ett behov. Samtidigt var det lite otydligt när det gäller hur mycket och vad Sverige har för ambitioner på området. Jag vet inte om statsministern hinner ge något ytterligare svar som är lite mer förtydligande. Och på vilket sätt kommer riksdagen att vara involverad i framtagandet av resurser på det europeiska försvarssamarbetet och gemensamma säkerhetsarbetet?

Jag har en annan fråga. Flera här har tagit upp viktiga frågor om Syrien och så vidare, och jag tänker inte upprepa dem. Däremot tänkte jag fråga om Ukrainaavtalet och den bilaga som nu finns om associeringsavtalet mellan EU och Ukraina inklusive inrättandet av frihandelsområdet. Det är lite oklart för mig vad som egentligen är syftet. Hur kommer vi att återkomma till frågan om Ukraina och EU?

Anf. 76 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Vad gäller Sveriges bidrag får det återigen avgöras i ett resonemang om vad det är som behövs. Då får vi se vad Sverige ska bidra med. Det är inte någon som sitter och bestämmer vad Sverige ska bidra med, utan då kommer processen tillbaka och vi får själva avgöra vad det är som vi kan tänka oss att ställa upp med, så som det har gjorts tidigare när vi har ställt upp med resurser till rapid reaction force.

Frågan om Ukraina togs upp för att klargöra att efter Hollands folkomröstning, som slutade på ett negativt sätt, gäller det att komma vidare i processen. Därför har det både i slutsatserna och i själva beslutet slagits fast att man kan ta ratificeringen vidare med dessa klargöranden. Det gäller exempelvis att detta inte per automatik innebär att Ukraina blir ett kandidatland. Det handlar också om att man har hanterat viseringsprocessen på ett sådant sätt att vi menar att Ukraina bör bli viseringsfritt.

Anf. 77 MARIE GRANLUND (S):

Herr talman! Det är lätt att instämma i statsministerns sorg och vrede över det som har hänt i Tyskland, i Ankara och i Syrien. Det har varit ett riktigt dåligt år. Egentligen skulle jag vilja använda ett kraftuttryck, men då kommer jag att bli tillsagd av talmannen. Jag säger därför i stället att det har varit ett mycket dåligt år. Vi hoppas att nästa år kommer att bli bättre.

Dessa händelser visar att det behövs samarbete. Handlingarna är fega, men för att komma åt detta behövs mer samarbete och inte mindre. Där har EU en viktig roll att spela. Jag tänker på terrorbekämpning, gränsöverskridande brottslighet och inre och yttre gräns – självklart hela tiden med beaktande av den nationella kompetensen. Det är viktigt att framhålla det, och det gjorde också statsministern.

Många har självfallet varit inne på frågan om Syrien eftersom det som pågår där är förfärligt. Jag måste säga att förutom de fyra punkter som man var enig om är det otroligt framgångsrikt att ett enigt EU säger att de som

är skyldiga till detta också ska ställas till svars. Det är ett viktigt budskap från Europeiska unionen.

Ibland kan man känna att vi tar myrsteget framåt när det gäller migration i det som vi redan har beslutat om. För mig och för socialdemokratin är det, som statsministern har sagt, viktigt att alla är med och delar på ansvaret, precis som alla kommuner borde göra det.

Nu säger statsministern helt plötsligt också att det är ett datum satt. Det var lite otippat att Europeiska rådet plötsligt kom fram med ett datum när detta ska vara genomfört. Skulle statsministern vilja utveckla detta?

Anf. 78 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag delar helt uppfattningen vad gäller terror och så vidare och behovet av samarbete. Detta utvecklas hela tiden, och det kommer att behövas mer. Dessa krafter ska aldrig någonsin få vinna. Vi vill som sagt ta vidare frågan om Syrien och se till att de skyldiga ställs till svars.

Vad gäller migrationen och datumsättning har vi diskuterat detta länge.

Även på det här mötet fanns det såklart de som kan tänka sig att diskutera det här ett år till, och ett år till, och ett år till. På det sättet kan man hålla på länge. Men det är inte okej för mig. Då kommer vi ingen vart. Därför ville vi att det åtminstone skulle sättas en tydlig målsättning.

Det borde ha varit klart nu. Det är inte klart nu. Därför lades förslaget fram om att det nog bör bli klart under kommande ordförandeskap, alltså det maltesiska ordförandeskapet. Det löper ut vid halvåret – därav detta. Vi måste alltså höja ambitionerna. Det är uttryckt på ett sådant sätt, med en sådan målsättning, för att vi inte ska hamna i en diskussion som aldrig tar slut. Då uppnår vi ingenting.

Anf. 79 MARIE GRANLUND (S):

Herr talman! Jag vill tacka statsministern för svaret.

Migration är verkligen den stora, utmanande frågan framöver. Det är som sagt inte lätt att få Europeiska unionen att gå från ord till handling. Därför måste man säga att det var framgångsrikt kämpat, om jag förstår det rätt, av Tyskland och Sverige att få fram ett datum.

Jag förstår att arbetet inte kommer att vara slut i och med det. Men det är trots allt positivt att den målsättningen har satts. Om vi inte löser det här kommer Europeiska unionen nämligen att tappa oerhört – med tanke på den bristande humanitet man visar mot övriga världen.

Anf. 80 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det som Marie Granlund nu för fram är ett av de starka argument som vi har använt hela tiden: ”Om vi inte klarar av det här, i diskussionen i Bryssel, kommer EU att försvagas rejält.” Det är väl detta hot som flera också ser.

Det är en framgång att vi fick till den tydliga målsättningen. Det sätter press på alla. Nu har alla faktiskt förbundit sig att stå upp för de här slutsatserna. Det innebär också att även de som inte är särskilt förtjusta i tanken får bidra, eftersom det är vårt gemensamma åtagande. Men det är en målsättning att vi ska nå dit.

Prot. 2016/17:50

20 december

-----

*Åtterrapporering från
Europeiska rådets
möte den 15 december*

Anf. 81 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Tack för att jag får ordet!

Tack, statsministern, för redogörelsen från toppmötet! Jag vill inte minst tacka dig för orden om deltagande efter de vidriga terrordåd som vi har sett.

Ett av de oroliga hörnen i Europa är Turkiet, vilket vi talade om innan statsministern reste till toppmötet. Då talade vi om var gränsen går för när EU kan eller inte kan ha det mycket vänliga förhållandet till den turkiska regimen, med Erdoğan i spetsen. Om jag minns rätt talade statsministern också om att det finns en gräns för när man till exempel inte kan medlemsförhandla som tidigare med Turkiet.

Bara sedan den diskussionen har läget i Turkiet förvärrats ytterligare. Ännu fler oppositionspolitiker har gripits, av en enda anledning: att de har kritiserat politiken i landet och till exempel pratat för kurdernas rättigheter.

Vi har också sett något ganska exempellöst. Man har med lynchmobbar stormat partiet HDP:s partilokaler. Man har bränt ned dem. Man har miss-handlat folk. Man har stulit partimaterial från dem. I en polisstat som Turkiet kan sådant inte ske utan regeringens goda minne. Det kan bara ske om regeringen tillåter att man angriper ett politiskt parti på det sättet.

Anser statsministern att gränsen har nåtts nu, att det är dags att vara lite tydligare mot Turkiet? Ska det också få effekter för möjligheten att fortsätta medlemskapsförhandlingarna? Jag menar inte att de bör avbrytas helt men att de bör frysas tills man har en demokratisk utveckling i Turkiet.

Om gränsen inte gick här, var går den då?

Anf. 82 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det är klart – jag har bekräftat det flera gånger – att brotten mot yttrandefrihet, fängslandet eller avskedandet av så många människor är en utveckling i helt fel riktning. Det är ingen tvekan om det. Därom är jag och Jonas Sjöstedt överens.

Den ena frågan är hur det man gör påverkar flyktingarna som finns i Turkiet. Och den andra frågan är hur man påverkar utvecklingen i Turkiet som land, beroende på vad man gör.

Jag är av den bestämda uppfattningen att vi inte skulle göra flyktingarna i Turkiet någon större tjänst om vi skulle avbryta samarbetet. Stödet som EU ger är till för dem. Det är deras skydd, deras mat och deras tak över huvudet. Det är jobb. Det är utbildning. Det är det vi ger dem till. Det är viktigt att hålla i det. Det är många människor som är under svåra umbäranden. Det är dem vi stöder.

Vad gäller utvecklingen i Turkiet pågår förhandlingarna utifrån de kapitel som öppnas vid de tillfällen som vi är överens om att öppna sådana kapitel. Därför går det inte att sätta någon exakt gräns, att gränsen kommer att vara nådd om något särskilt händer. Men en vattendelare är naturligtvis dödsstraffet. Det har vi sagt tidigare. Skulle dödsstraff införas i Turkiet är vi i en ny situation. Det är inte förenligt med EU:s regler. Då har vi alltså en annan situation. Det är ett exempel.

Anf. 83 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Jag och statsministern har olika åsikter om flyktingavtalet. Det har vi diskuterat tidigare. Jag tror att det mest har skapats för att

flyktingar inte ska kunna ta sig till Europa och inte av hänsyn till flyktingarna. Det menar jag är innebörden av avtalet.

Min följdfråga gäller dock en annan del av toppmötet, de kommande förhandlingarna med Storbritannien. Jag tror att det är olyckligt om man överlämnar till en reaktionär Toryregering och EU-kommissionen att diskutera villkoren för det brittiska utträdet. Det kommer inte att bli ett bra politiskt innehåll. Det är i grunden en mycket politisk fråga.

Jag skulle önska att den svenska regeringen var mer offensiv när det gäller att formulera alternativ. Lika mycket som det handlar om britternas förhållande till EU handlar det om vårt förhållande till britterna. Det är oerhört viktigt att vi kan handla, resa och studera som tidigare.

Stefan Löfven! Vore det positivt om Storbritannien gick med i Efta? Då finns det en institutionell ram att stå på. Norge och Island är med i Efta. Det vore väl ganska naturligt. Det kan man ha en åsikt om.

Anf. 84 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! När det gäller flyktingavtalet delar jag inte uppfattningen att det ska ses bara på det sättet. När människor flyr vill man inte per automatik fly så långt det någonsin går. De som jag träffade i Zaatari i Jordanien sa: Vi vill tillbaka så snabbt det över huvud taget är möjligt.

Jag köper alltså inte resonemanget att avtalet bara är till för att förhindra människor att komma till Europa. Det är till för att människor ska få det någorlunda drägligt i en väldigt svår situation.

När det gäller det brittiska utträdet måste de avgöra det själva. Man kan stå och drömma om en massa saker. Men hur britterna vill se på sitt förhållande till EU är inte vårt beslut. Det är det de håller på och diskuterar.

Det vi diskuterade var att man ska få till en transparent och öppen process och att vi vill ta det här vidare på ett pragmatiskt sätt, för att vi ska sluta med ett bra förhållande – mellan EU och Storbritannien men också mellan Sverige och Storbritannien. Det är alltså inte min sak att avgöra vad de vill ha.

Anf. 85 ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Jag vill tacka statsministern för återrapporten från toppmötet.

Jag instämmer helt och fullt i statsministerns deltagande i de sorgebesked om våldshandlingarna och brotten mot vår demokrati som har skett i Europa de senaste dyggen.

När situationen i Aleppo kablades ut genom mediebilderna förra veckan var det många här i Sverige som följde den oerhört svåra och tunga situationen för dem som befinner sig där. Det var viktigt att stats- och regeringscheferna lade mycket tid på att diskutera konflikten under torsdagen förra veckan, vilket statsministern rapporterar om, och att man fick rapporter direkt därifrån.

Man agerade också genom att ställa tydliga krav på fred, på ökade resurser för humanitärt stöd och på att man ska kunna komma till en situation där det går att finna en process framåt, det vill säga en situation där det går att bygga någonting annat än krig i den regionen.

Prot. 2016/17:50

20 december

-----

*Återrapportering från
Europeiska rådets
möte den 15 december*

Jag vill fråga statsministern hur och vilka möjligheter han ser för EU att utveckla de förmågor som han talade om när det gäller konfliktförebyggande och situationen i Syrien här och nu. Kan EU bli ännu bättre på att samordna de stödinsatser, stora humanitära insatser, som måste göras löpande nu och antagligen under ganska lång tid framöver? Kan EU bli en ännu bättre spelare när det gäller att få flera aktörer att samarbeta och för att öka effektiviteten i det stöd som alla människor nu behöver inför vintern?

Anf. 86 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det är viktigt att det vi gör nu understöder FN och FN-arbetet. Det ska vara basen för det vi gör. Så har det också varit hittills.

Som jag sa är EU inte någon ny aktör på området. EU var nog bland de första aktörerna, om inte den första aktören. Det ska vi fortsätta vara.

Det är klart att det alltid går att effektivisera och komplettera varandra på ett bättre sätt. Jag har inget konkret förslag på exakt vad som behöver göras, men man ska hela tiden se över att det stöd och den hjälp vi ger ska vara så effektiva som möjligt så att stödet och hjälpen når så många som möjligt så snabbt som möjligt. Det får man arbeta med hela tiden.

Ett EU-gemensamt arbete är ett sätt. I stället för att en mängd länder gör sitt har vi ett gemensamt arbete. Det är ett sätt.

Vad som än kan göras för att göra arbetet bättre och effektivare är naturligtvis bra.

Anf. 87 ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Tack för svaret! Att EU är en enande aktör i sådana här stora arbeten är naturligtvis oerhört viktigt.

Jag kommer över till en annan fråga som berördes på toppmötet. EU:s gemensamma hållning är naturligtvis viktig. EU:s stats- och regeringschefer lyckades klara ut förhållandet till Ukraina och associeringsavtalet. Jag skulle vilja ge beröm för att man på toppmötet kom vidare i den frågan.

Självklart har Sverige goda och starka relationer med Ukraina, men det som verkligen kan hjälpa situationen framåt är att EU fortsätter att vara den hjälpare vän till Ukraina som Sverige så gärna vill att man ska vara. Man måste vara tydlig med att associeringsavtalet kan gå framåt.

Jag har en liknande fråga som den Jonas Sjöstedt ställde men inte med den inriktningen om brexitförhandlingarna. Det är också viktigt att EU inte spelar med en mängd olika röster utan är enat om brexit.

Anf. 88 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Låt mig ta upp brexit först. Vi är i EU eniga om att nu vara en röst. Det är därför kommissionen ska sköta förhandlingarna.

Europeiska rådet ska naturligtvis sätta förutsättningarna, ramen och inriktningen för förhandlingarna. Sedan ska allmänna rådet ta arbetet vidare, dra upp principerna och förbereda förhandlingarna, men kommissionen ska sköta själva förhandlingarna – så att det blir en röst. Detta är nog komplicerat. Det kommer att vara en *enormt* komplicerad förhandling. Det är faktiskt svårt att förstå.

Sedan var det frågan om Ukraina. Det är bra att vi kommer vidare. Det är inte den perfekta situationen, men utifrån folkomröstningen i Holland är det bra att vi går vidare. Det finns en del förtydliganden om vad detta innebär och inte innebär, men det råder inget tvivel om att EU är en vän till Ukraina och vill Ukraina väl. Samarbetet kommer att fortsätta. Samtidigt trycker EU på att exempelvis avskaffa korruptionen.

Anf. 89 KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Jag vill också instämma i fördömandena av de förfärliga våldsdåd vi har sett det senaste dygnet och visa mitt deltagande i sorgen.

Syrien upptog en hel del av rådsmötets tid. Det är positivt att skrivningarna i slutsatserna blev mer utförliga än vad de var inför rådsmötet. Rysslands roll i kriget pekats ut tydligare. Det är också positivt att rådet kunde enas om de fyra punkterna, som naturligtvis är avgörande.

Det står också i slutsatserna att den höga representanten ska fortsätta sina direkta kontakter med berörda parter och att EU överväger alla alternativ som står till buds.

Frågan ställdes alldeles nyss till statsministern, men jag ställer ändå mina frågor: Ser statsministern några ytterligare alternativ för EU att agera på något sätt för att påverka situationen i Syrien i en positiv riktning? Finns det andra sätt att sätta ytterligare press på Ryssland så att det blir kännbara ekonomiska och politiska konsekvenser?

Jag vill också berömma statsministern för att statsministern tog upp frågan och försökte få den prövad för att komma vidare när det gäller att inrätta någon typ av sanktioner så att de blir både politiskt och ekonomiskt kännbara för Ryssland.

Anf. 90 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Just i fråga om sanktioner mot ryska medborgare – ska vi säga, så att vi är noggranna – är det Sverige, Storbritannien och möjligtvis något ytterligare land. Dessvärre finns inte mer.

Men det var viktigt att ha kvar skrivningen och uttömma alla möjligheter. Då får man fundera över vilka sanktioner det skulle vara fråga om. Det är för att ha kvar frågorna på dagordningen och markera. Det finns inga andra konkreta förslag just nu. Frågan om sanktioner mot ryska medborgare har prövats vid två möten, och sedan får man gå vidare. På så sätt markerar EU att man inte låter frågan vara utan den måste hanteras vidare.

Precis som det står i slutsatserna är det otvivelaktigt så att det är den syriska regimen som är huvudansvarig. Det är fullständigt obegripligt att ett lands ledare kan utsätta sitt land för detta. Landet ligger i spillror. Den mannen är nöjd med vad som hände förra veckan och ser glad ut. Det som händer nu i Aleppo är fullständigt obegripligt. Även Rysslands och Irans agerande är en följd av detta som vi absolut inte vill se.

Hur kan vi agera? Precis som Karin Enström sa är det viktigt att den höga representanten redan nu är i kontakt med alla bilateralt. Det gäller alla som kan göra någonting. Det gäller i första hand USA och Ryssland, men det gäller också Saudiarabien, Iran och andra spelare, för att med EU:s gemensamma röst trycka på för att kriget ska få ett slut. Nu är det fråga om det humanitära, här och nu, och att undvika framtida liknande scener där människor slaktas, sjukhus bombas och barn mördas. Det måste få ett stopp.

De påtryckningar vi gör är att hela tiden – det är viktigt att än en gång säga detta – ge stöd för FN:s arbete. Det som ytterst kan göra något är en FN-resolution, det vill säga att få ett enat säkerhetsråd.

Anf. 91 KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! En fråga som är smärtsamt kopplad till det senaste dygnets våldshändelser är ju den fråga som rådet också behandlade om inre säkerhet och yttre säkerhet. I slutsatserna står det att den gemensamma överenskommelsen om att bekämpa terrorism, som naturligtvis är oerhört angelägen, ska följas av ”ett snabbt antagande av förslagen om skjutvapen respektive bekämpning av penningtvätt”.

Vad innebär detta, och är detta kopplat till vapendirektivet som har varit under stor diskussion och debatt i EU-nämnden inför rådsmöten? Sa statsministern något under den punkten, och vad kan vi förvänta oss i frågan?

Anf. 92 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det finns en hänvisning: ”The political agreement between the co-legislators on the Counter-Terrorism Directive is an important step and should be followed by swift adoption of the proposals on firearms.”

Där har vi vår egen lagstiftning för att begränsa innehav av vapen. Det är vad som görs på EU-nivå och som ska implementeras så snabbt som möjligt på nationell nivå. Det är en uppföljning sedan tidigare och för att se till att det faktiskt blir av.

Anf. 93 DAG KLACKENBERG (M):

Herr talman! Tack, statsministern, för de inledande orden, som vi alla instämmer i, om det gemensamma ansvaret vi har i kampen mot terrorismen!

I Storbritannien pågår en mycket livlig diskussion om hur de själva ska hantera sitt utträde ur unionen. Diskussionen har blivit så livlig att nu ställs grupper mot varandra, landsändar mot varandra, och delar av Skottland hotar med att hålla en egen folkomröstning för att se om det går att vara kvar i unionen.

Nu sa statsministern att det informella mötet var kort. Var det bara processfrågor som diskuterades eller diskuterades något innehåll i hur processen ska gå vidare? Hur ska den gå vidare? Drev statsministern någon speciell linje för Sveriges del?

Anf. 94 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Den diskussion som nu förs i Storbritannien är precis som Dag Klackenberg beskriver. Den är ett tecken på att det inte fanns någon plan B. De allra flesta som drev brexit trodde nog att det inte skulle bli något av med det. Men nu blir det så. Däri står man handfallen. Vad ska man nu göra?

För oss på den andra sidan förhandlingsbordet måste en sådan diskussion bygga på vad det är för relation som Storbritannien vill ha med EU. Det finns en mängd varianter. Det blir lite svårt för oss andra att diskutera hur förhandlingen innehållsmässigt ska gå vidare när vi inte ens vet vilken

relation Storbritannien vill ha. Det enda vi har hört är att det inte blir det, det eller det utan det blir Storbritanniens lösning. Där famlar vi än så länge.

Det är därför vi menar att det är viktigt att vi ställer upp och tänker att bortom den här förhandlingen vill vi ändå ha en bra relation med Storbritannien, både som land och i EU. Det tycker vi är viktigt, och det får vi hantera när man aktiverar den här artikeln, alltså utträdesparagrafen. Då är vi redo att förhandla, men först måste vi få besked om hur Storbritannien ser på förhållandet. Sedan får vi se hur det går att lösa.

Sveriges position har varit pragmatisk förhandling. Det går inte att dela på de fyra friheterna och plocka russinen ur kakan, utan de bygger på en helhet. Det är utifrån det vi tänker föra vår diskussion i den här förhandlingen.

Anf. 95 DAG KLACKENBERG (M):

Herr talman! Tack, statsministern, för svaret! Det ligger naturligtvis i vårt intresse att vi har den absolut bästa förbindelsen med Storbritannien, som kanske är en av våra viktigaste partner i Europa – inom eller utom EU.

Statsministern använder ordet ”familar”, att vi alla famlar i fråga om hur vi ska gå vidare. Men det kan ju hända att det rätta ordet i det sammanhanget inte är famlar. Det kan vara en klok taktik att inte nu bestämma sig för hur man ska förhandla framöver utan låta engelsmännen bestämma sig, precis som statsministern säger.

Det finns ju briter som diskuterar i termer av att det kanske inte kommer att bli någon brexit eftersom processen kommer att bli så komplicerad för britterna själva. Då kan det vara dumt av unionen att ha ställt krav som kan riva upp sår i många år framöver.

Anf. 96 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Vad jag avsåg med ”familar” är att vi som sagt inte vet vad de vill. Då blir det svårt att gå in i en innehållslig diskussion om förhandlingen.

Så här långt tror jag dock att man ska utgå från att det blir av. Vi måste agera som om det blir av även om vi också hör dem som menar att det blir så oerhört komplicerat att det inte är värt det. Det finns de som uttrycker det, men Sveriges regering utgår från att det blir av och att man kommer att aktivera det i slutet av mars om inte den juridiska processen i Storbritannien försenar det hela. Det är vad vi utgår ifrån.

Anf. 97 MARGARETA CEDERFELT (M):

Herr talman! Jag vill fråga statsministern om eventuella diskussioner angående Polen.

Jag känner till att det har inletts en process inom EU där det förekommer kritik mot den antidemokratiska utvecklingen i Polen och diskussioner om vad EU kan göra för att stödja en mer demokratisk utveckling. Med anledning av detta undrar jag om denna diskussion förekom vid toppmötet och, om den förekom, vilka ståndpunkter statsministern framförde.

Anf. 98 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Nej, den frågan stod inte på dagordningen. Den ingick inte i detta möte, utan det pågår en process som har sin egen gång utifrån utvecklingen i Polen. Den processen mellan kommissionen och Polen pågår, men den var inte uppe på det här mötet.

Anf. 99 MARGARETA CEDERFELT (M):

Herr talman! Jag kommer att följa upp frågan, och jag tackar så mycket för svaret.

Min andra fråga handlar om Turkiet. Jag beklagar naturligtvis de incidenter som har inträffat i Turkiet. Jag vill också lyfta upp att jag tycker att det var positivt att statsministern nämnde att vi måste fortsätta ha en relation med Turkiet inom EU. Samtidigt vill jag understryka vikten av att rättsstatens principer tillämpas i Turkiet och av att oskyldiga människor inte ska fortsätta att drabbas av repressalier eller de begränsningar av yttrandefriheten som förekommer i Turkiet.

Fanns det någon diskussion om detta, naturligtvis med perspektivet att upprätthålla relationen med Turkiet men också fördöma det som har förekommit?

Anf. 100 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det är en mycket relevant diskussion som Margareta Cederfelt tar upp här.

Den diskussionen förs naturligtvis. Vi menar att det här samarbetet är viktigt. Men visst ser vi det som händer vad gäller yttrandefriheten, avskedanden, fängslanden och så vidare. Det är klart att det noteras, och det vägs hela tiden in. Så är det. Men vi har kommit till slutsatsen att det här samarbetet är viktigt – inte minst, som jag har uttryckt tidigare, för flyktingarna.

Sedan är det ju så att under tiden som diskussionen om medlemskap pågår följer den en ”ledstång” som kräver att ett land har en viss status på sin demokrati. Det ligger en säkerhet i det, men det är klart att problemen i Turkiet vägs in.

Anf. 101 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Det var naturligt att Syrien, Ukraina och migrationen var de stora frågorna på det här toppmötet. Men vi kan se att det finns en del oroligheter också inom EU, inte minst när vi läser till exempel att stora italienska banker håller på att få väldigt stora problem och att man fortfarande har problem i många delar av södra Europa. Jag skulle därför vilja ställa några frågor till statsministern.

Den första gäller bankunionen. Kommer bankunionen över huvud taget att kunna överleva om det skulle vara så att man redan nu, innan man har kunnat bygga upp de här fonderna, får de höga påfrestningar som det skulle innebära att man får gå in i olika banker?

Min andra fråga handlar om Efsi. Här i Sverige har alla partier haft en ganska ljummen inställning till Efsi, men vi har tyckt att man väl till nöds kan acceptera det. Sådan kan man väl säga att uppfattningen har varit. Hade man några som helst diskussioner om hur man ska se till att man inte behöver använda utrymmet som finns i EU:s budget för Efsi?

Min tredje och sista fråga handlar om energiunionen. Energiunionen är alltid en stor fråga, men det finns också en stor skillnad. Medan vi i det här parlamentet diskuterar vem som kan vara bäst på det här med förnybar energi vill man på många håll inte ta uttrycket i sin mun, utan man hävdar fortfarande att det är naturgas och kol som är den viktigaste delen av energimixen. Min fråga till statsministern är: Hur går det med utvecklingen för att vi ska kunna uppnå de klimatmål vi en gång i tiden faktiskt har satt upp på ett EU-toppmöte?

Anf. 102 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Vad gäller bankunionen kan jag inte svara på hur det går. Det finns naturligtvis oroväckande tecken hos enskilda banker, men man kan också fundera på ekonomin överlag. Vi ser förmodligen en uppgång i ekonomisk aktivitet. Den är bra. Å andra sidan kan den dra upp räntor, och högre räntor innebär högre räntekostnader för dem som har höga skulder. Det kan också påverka detta. Jag vill alltså inte ge mig på någon gissning om bankunionen. Det är en för stor fråga som jag inte har förberett på något sätt.

Om Efsi har vi sagt precis som Börje Vestlund säger: Det är inte den perfekta lösningen, men låt oss pröva. Vi har så många ungdomar som går arbetslösa att vi måste göra någonting, och då är det viktigt att pröva frågan om vi kan göra lite till med Efsi. Den förlängda garantin anser jag dock vara viktigare eftersom den blir som ett kitt i de ansträngningar vi ska göra för ungdomarna.

Energiunionen diskuterades inte heller på detta möte. Men vi har satt upp våra mål, och avtalet ska hållas. Det är en av EU:s delar i detta – att se till att vi uppnår det klimatavtal som vi har slutit. Det finns liksom ingen återvändo. Därför måste vi, trots att det som Börje Vestlund säger finns de som fortfarande håller fast vid både kol och gas, gå vidare. Där tror jag att Sverige och svenska företag kan göra en bra insats, för det här kräver ny teknik. Ny teknik kommer också att ge jobb, så det finns alla möjligheter. Men det är lång väg kvar att gå.

Anf. 103 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Vi i EU-nämnden har ibland förmånen att få träffa kollegor från övriga Europa. Jag kan säga att man blir nästan mörkrädd varje gång, i synnerhet när vi diskuterar migration och energifrågor. Det är inte en rolig situation.

Men min fråga gällde den inre marknaden. Det är någonting vi alla säger är väldigt bra, men vi ser ju hela tiden att länder är väldigt påhittiga – det kanske vi själva också är – när det gäller att hitta hinder för den inre marknaden. Det är någonting som hela tiden går runt, och vi kan höra från våra kollegor att de vill skydda sina respektive marknader, sin industri, sitt jordbruk. Det är det viktigaste av alltihop, och man ser inte helheten.

Vad är statsministerns bedömning av hur man kan utveckla den inre marknaden och se till att dessa hinder tas bort i möjligaste mån, i stället för att man, som i dag, försöker sätta upp ännu fler hinder?

Prot. 2016/17:50
20 december

Åtterrapporering från
Europeiska rådets
möte den 15 december

Anf. 104 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag delar oron. Det hörs allt fler röster för att hindra. I ena stunden diskuterar vi frihandelsavtal med Kanada, USA och andra, och i andra stunden diskuterar vi hur mycket vi kan hindra dessa frihandelsavtal från att bli verklighet. Det är alltså en fara.

Det är ingen tvekan om att det ibland behövs hinder, så vi måste ha den typen av instrument. I dessa slutsatser kommer det också med en text om att vi nu ska inleda diskussionen med parlamentet om hur dessa instrument ska utvecklas.

Men redan vid det förra mötet i Europeiska rådet påpekade jag att det inte får bli ett race mot så mycket hinder som möjligt, för då har vi förstört för oss själva. Använd dem med försiktighet, för vi vet att en del av dessa hinder faktiskt har blivit till nackdel för EU. Det blir svårare för Kina att exportera, men det bli lättare för Ryssland. Och det blir svårare för företag inne i EU att importera när priserna höjs.

Det finns alltså all anledning att vara försiktig med detta, och det finns en risk för ökad protektionism.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2016/17:58 Uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen

Skrivelser

2016/17:52 Riksrevisionens rapport om myndigheternas delårsrapporter

2016/17:53 Riksrevisionens rapport om utrikesförvaltningens konsulära krisberedskap

2016/17:67 Riksrevisionens rapport om det livslånga lärandet inom högre utbildning

2016/17:71 ILO:s rekommendation om övergången från den informella till den formella ekonomin

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående proposition och skrivelser skulle förlängas till och med *fredagen den 13 januari 2017*.

Motioner

med anledning av prop. 2016/17:50 Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft

2016/17:3559 Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (SD)

2016/17:3561 Linda Snecker m.fl. (V)

2016/17:3564 Fredrik Christensson m.fl. (C)

2016/17:3566 Annika Eclund m.fl. (KD)

2016/17:3567 Christer Nylander m.fl. (L)

2016/17:3568 Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M)

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 19 december

2016/17:537 Ändring av juridisk könstillhörighet

av *Hillevi Larsson* (S)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:538 Naturbruksprogrammet

av *Caroline Helmersson Olsson* (S)

till statsrådet Anna Ekström (S)

2016/17:539 Bilmålvakter

av *Thomas Finnborg* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:540 Drönarfotografering

av *Thomas Finnborg* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:541 Växande vårdköer

av *Thomas Finnborg* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:542 Samordnare mot segregation och våld i Järvaområdet

av *Beatrice Ask* (M)

till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2016/17:543 Ahmadiyyamuslimer och andra religiösa minoriteter i Pakistan

av *Bengt Eliasson* (L)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:544 Gotlandskabeln

av *Rickard Nordin* (C)

till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2016/17:545 Straff för människosmuggling

av *Lars-Arne Staxäng* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:546 Vittneskyddet

av *Lars-Arne Staxäng* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:547 Framtidens förvaltning av vargstammen

av *Åsa Coenraads* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:548 Ett förstärkt djurskydd i EU

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:549 Ökad otrygghet i Järvaområdet

av *Amir Adan* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:550 Smittskyddet

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:551 Bortprioritering av stödet till arbetet mot hiv och andra smittsamma sjukdomar

av *Jenny Petersson* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:552 Ökat nationellt inflytande över EU:s naturvårdslagstiftning

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:553 Kostnader för fältartister

av *Stig Henriksson* (V)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:554 Överklagande av statusförklaring

av *Johanna Jönsson* (C)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:555 Uppföljning av biståndsbudgeten

av *Sofia Arkelsten* (M)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:556 Könseparerade tider i badhus

av *Patrick Reslow* (M)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2016/17:557 Tullens befogenheter

av *Lars-Arne Staxäng* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:558 Hållbar tillväxt och höga ohälsotal

av *Lotta Finstorp* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:559 Polisiär närvaro i Jämtlands län

av *Saila Quicklund* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:560 Regeringens planer för idrottsanläggningar

av *Saila Quicklund* (M)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:561 Företrädaransvaret och skatteintäkter

av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

§ 17 Kammaren åtskildes kl. 14.11.

Sammanträdet leddes av förste vice talmannen.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Avsägelse.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 4 Meddelande om partiledardebatt.....	1
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 6 Svar på interpellation 2016/17:151 om närhetsprincip för nyanlända	2
Anf. 1 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	2
Anf. 2 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	2
Anf. 3 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	3
Anf. 4 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	4
Anf. 5 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	5
Anf. 6 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	6
Anf. 7 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	7
§ 7 Svar på interpellation 2016/17:164 om återvändandearbetet.....	7
Anf. 8 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	7
Anf. 9 JOHAN FORSSELL (M)	8
Anf. 10 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	9
Anf. 11 JOHAN FORSSELL (M)	11
Anf. 12 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	12
Anf. 13 JOHAN FORSSELL (M)	13
Anf. 14 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	14
§ 8 Svar på interpellation 2016/17:181 om kostnadseffektiviserad asylhantering	14
Anf. 15 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	14
Anf. 16 SOTIRIS DELIS (M)	15
Anf. 17 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	16
Anf. 18 SOTIRIS DELIS (M)	17
Anf. 19 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	17
Anf. 20 SOTIRIS DELIS (M)	18
Anf. 21 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	18
§ 9 Svar på interpellation 2016/17:116 om en fossilfri fordonsflotta	19
Anf. 22 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	19

Anf. 23	JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	20
Anf. 24	Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	21
Anf. 25	JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	22
Anf. 26	JENS HOLM (V)	23
Anf. 27	Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	23
Anf. 28	JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	24
Anf. 29	Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	25
§ 10	Svar på interpellation 2016/17:145 om åtgärder för att minska flygets utsläpp	25
Anf. 30	Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	25
Anf. 31	JENS HOLM (V)	26
Anf. 32	Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	27
Anf. 33	JENS HOLM (V)	28
Anf. 34	Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	29
Anf. 35	JENS HOLM (V)	30
Anf. 36	Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	30
§ 11	Svar på interpellation 2016/17:176 om Förbifart Söderköping	31
Anf. 37	Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	31
Anf. 38	STAFFAN DANIELSSON (C)	31
Anf. 39	Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	33
Anf. 40	STAFFAN DANIELSSON (C)	33
Anf. 41	Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	34
Anf. 42	STAFFAN DANIELSSON (C)	34
Anf. 43	Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	35
§ 12	Svar på interpellation 2016/17:178 om konsumtionens miljö- och klimatpåverkan	35
Anf. 44	Statsrådet PER BOLUND (MP)	35
Anf. 45	JENS HOLM (V)	36
Anf. 46	Statsrådet PER BOLUND (MP)	37
Anf. 47	JENS HOLM (V)	38
Anf. 48	Statsrådet PER BOLUND (MP)	40
Anf. 49	JENS HOLM (V)	41
Anf. 50	Statsrådet PER BOLUND (MP)	41
§ 13	Svar på interpellation 2016/17:173 om statliga servicekontor	42
Anf. 51	Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	42
Anf. 52	LAILA NARAGHI (S)	43
Anf. 53	Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	43
Anf. 54	LAILA NARAGHI (S)	44
Anf. 55	Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	44
	Ajournering	44
	Återupptaget sammanträde	44
§ 14	Återrapportering från Europeiska rådets möte den 15 december	45
Anf. 56	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	45
Anf. 57	MARIA PLASS (M)	47
Anf. 58	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	48
Anf. 59	MARIA PLASS (M)	48
Anf. 60	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	48

Anf. 61 PAVEL GAMOV (SD)	48	Prot. 2016/17:50
Anf. 62 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	49	20 december
Anf. 63 PAVEL GAMOV (SD)	49	-----
Anf. 64 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	50	
Anf. 65 ESKIL ERLANDSSON (C)	50	
Anf. 66 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	50	
Anf. 67 ESKIL ERLANDSSON (C)	51	
Anf. 68 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	51	
Anf. 69 BIRGITTA OHLSSON (L)	51	
Anf. 70 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	52	
Anf. 71 BIRGITTA OHLSSON (L)	52	
Anf. 72 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	52	
Anf. 73 DÉsirÉE PETHRUS (KD)	53	
Anf. 74 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	53	
Anf. 75 DÉsirÉE PETHRUS (KD)	54	
Anf. 76 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	54	
Anf. 77 MARIE GRANLUND (S)	54	
Anf. 78 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	55	
Anf. 79 MARIE GRANLUND (S)	55	
Anf. 80 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	55	
Anf. 81 JONAS SJÖSTEDT (V)	56	
Anf. 82 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	56	
Anf. 83 JONAS SJÖSTEDT (V)	56	
Anf. 84 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	57	
Anf. 85 ÅSA ROMSON (MP)	57	
Anf. 86 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	58	
Anf. 87 ÅSA ROMSON (MP)	58	
Anf. 88 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	58	
Anf. 89 KARIN ENSTRÖM (M)	59	
Anf. 90 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	59	
Anf. 91 KARIN ENSTRÖM (M)	60	
Anf. 92 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	60	
Anf. 93 DAG KLACKENBERG (M)	60	
Anf. 94 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	60	
Anf. 95 DAG KLACKENBERG (M)	61	
Anf. 96 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	61	
Anf. 97 MARGARETA CEDERFELT (M)	61	
Anf. 98 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	62	
Anf. 99 MARGARETA CEDERFELT (M)	62	
Anf. 100 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	62	
Anf. 101 BÖRJE VESTLUND (S)	62	
Anf. 102 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	63	
Anf. 103 BÖRJE VESTLUND (S)	63	
Anf. 104 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	64	
§ 15 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	64	
§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar	65	
§ 17 Kammaren åtskildes kl. 14.11	66	